

GAMLE HUS DA OG NÅ

2001–2006

Status for SEFRAK-registrerte bygninger
Tromsø kommune
Troms fylke 2006
2. omverv

Forside: Grønnegata, foto 2006

Illustrasjoner: Med unntak for fotografier fra SEFRAK-registreringen er alle foto tatt av Kulturminnekompaniet (KMK) år 2001 og 2006. Alle svarthvitt foto er fra SEFRAK-registreringen om ikke annet er nevnt. SEFRAK-fotonegativer er arkivert hos Nasjonalbiblioteket, Fotoseksjonen.

Trykk: Allkopi, Oslo 2009

Forord

Riksantikvaren gjennomfører systematiske kontrollregistreringer av SEFRAK-registrerte hus for å observere tap og endringer på bygninger eldre enn 1900. Oversikt på denne mangfoldige bygningsmassen utgjør et viktig grunnlag med tanke på framtidige fredninger. Overvåkingsresultatene gir opplysninger om presset på den eldre bygningsmassen, og vil kunne gi grunnlag for å sette inn målrettede tiltak som istandsetting og vedlikehold.

Kontrollregistreringen knytter seg til nasjonalt resultatmål 1: "Det årlige tapet av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer som følge av at de fjernes, ødelegges eller forfaller, skal minimaliseres. Innen 2020 skal tapet ikke overstige 0,5 % årlig." Det overvåkes i alt 18 kommuner, og hver kommune kontrollregistreres på nytt etter 5 år. Første syklus (omdrev) ble avsluttet i 2004. Andre omdrev avsluttes i 2009.

Kulturminnekompaniet har siden år 2000 på oppdrag fra Riksantikvaren gjennomført kontrollregistreringene i de utvalgte kommunene. I 2006 ble ca. 1200 bygninger i kommunene Tromsø og Nittedal kontrollert.

Rapporter fra de tidligere kontrollregistreringene er tilgjengelige på Riksantikvarens nettsider www.riksantikvaren.no.

Mai 2009

Unni Broe og Solrun Skogstad

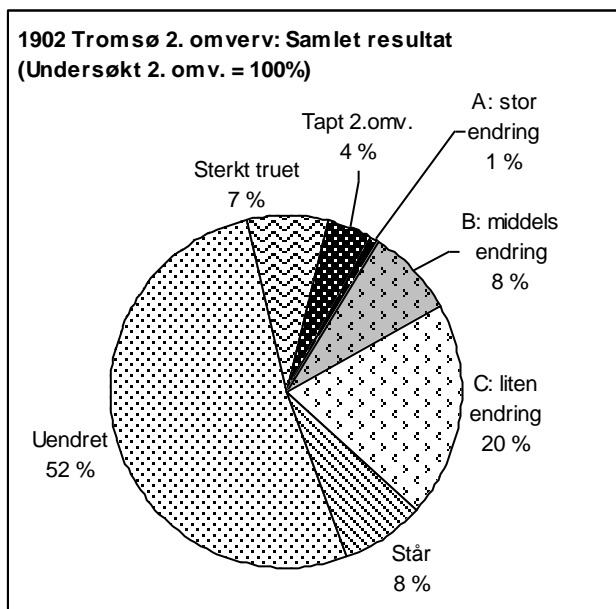
Innhold

0	SAMMENDRAG	6
0.1	Kvantitative forandringer	6
0.2	Kvalitative forandringer	7
0.3	Årsak til tap og endring	7
0.4	Saksbehandling, planforhold, bruk av SEFRAK-registeret m.m.	8
1	OM PROSJEKTET	9
1.1	Riksantikvaren og miljøovervåking (MOV)	9
1.1.1	Miljømål	9
1.1.2	SEFRAK.....	9
1.1.3	Miljøovervåkingens gjennomføring	9
1.1.4	Undersøkte SEFRAK-data	10
1.1.5	Parametere for MOV-undersøkelsen.....	12
2	GRUNNLAGSMATERIALET FOR MOV-UNDERSØKELSEN I 2006	14
2.1	De to utvalgte kommunene til MOV-undersøkelsen 2006	14
2.1.1	Undersøkte bygninger 2006	14
2.2	Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen i Tromsø 2006	15
2.2.1	Antall undersøkte bygninger	15
3	RESULTAT	17
3.1	Tap	17
3.1.1	Tap – samlet oversikt	17
3.1.2	Tap – samfunnssektor og sosial miljørammenheng	18
3.1.3	Tap – bygningstyper	19
3.1.4	Tapsårsaker.....	20
3.2	Endringer av gjenstående bygninger	23
3.2.1	Endringer – samlet oversikt.....	23
3.2.2	Endring – bygningstyper	24
3.3	Tilstand	31
3.3.1	Tilstand – samlet oversikt.....	31
3.3.2	Tilstand – sosial miljørammenheng	32
3.3.3	Tilstand – bygningstyper	33

4	GEOGRAFISKE VARIASJONER	36
4.1	Tap og geografiske variasjoner	36
4.1.1	Tap – områder: tidligere kommuner.....	36
4.1.2	Tap – tettbygd/spredtbygd.....	37
4.2	Endringer og geografiske variasjoner	38
4.2.1	Endring – områder: Tidligere kommuner.....	38
4.2.2	Endring – tettbygd/spredtbygd	39
4.3	Tilstand og geografiske variasjoner.....	40
4.3.1	Tilstand – områder: Tidligere kommuner.....	40
4.3.2	Tilstand – tettbygd/spredtbygd.....	41
5	UTVIKLING OG TENDENSER.....	42
5.1	Hovedtrekk ved utviklingen	42
5.2	Tendenser i trusselbildet.....	43
KILDER.....		49
VEDLEGG 1. BYGNINGSTYPER: TAPT, ENDRET, TRUET – TABELL.....		50
VEDLEGG 2. REGISTRERINGSKRETSER: TAPT, ENDRET, TRUET – TABELL		51
VEDLEGG 3. KART OVER TROMSØ		55

0 Sammendrag

0.1 Kvantitative forandringer

Nøkkeltall Tromsø: Mellom 2001 og 2006 har 40 hus, dvs. 4 % av de undersøkte bygningene gått tapt. Det tilsvarer et årlig tap på 0,9 %.

MOV-undersøkelsen i Tromsø 2006 omfatter 934 hus. Disse utgjør de gjenstående bygningene fra undersøkelsen i 2001.

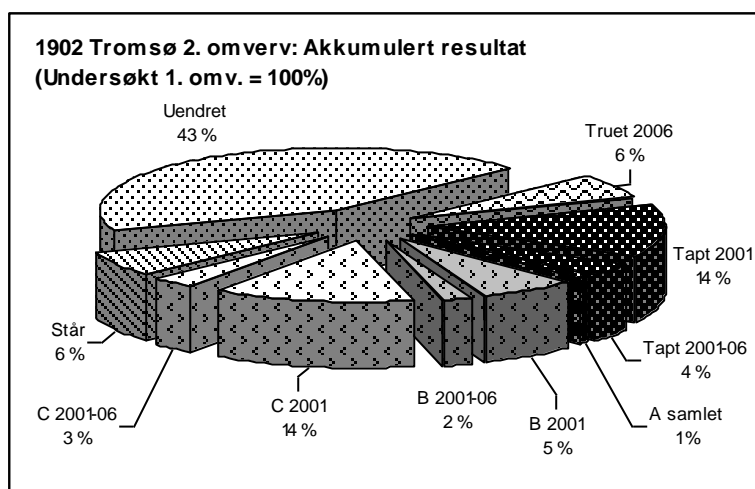
Rundt 70 bygninger er så sterkt truet på grunn av dårlig teknisk tilstand at de er rivingstruet. Det tilsvarer en prosentandel på 7 av de undersøkte i 2006. Det er 3 % høyere andel og i antall 10 flere enn i 2001. Bak tallet ligger dessuten flere nye med status "truet", da 11 hus karakterisert som truet i 2001 nå er tapt.

Ni hus, (0,9 %) er så sterkt ombygde at de er vanskelige å kjenne igjen – endringstype A. Det er tre flere enn i 2001.

I perioden 2001–2006 utgjør tallene for tapt, stor endring (endringstype A) og sterkt truet en samlet bolk på ca. 13 % av de undersøkte bygningene.

Samlet er 268 hus nå endret siden SEFRAK-registreringen (1978-1993), inkludert endringstype A. Det tilsvarer en prosentandel på ca. 30 av de undersøkte i 2006. Ca. 60 flere hus enn i 2001 har status som endret. Godt over halvparten av de nye endrete gjelder tiltak av den minst omfattende typen – endringstype C.

Andelen klassifisert som "Står" dvs. med endringsstatus ukjent er 8 %. Heri inngår flere hus som var under ombygging i 2006. Andre som hadde denne statusen i 2001 er nå ferdigstilt.

52 % av de undersøkte husene i 2006 er tilnærmet i samme form som ved registreringstidspunktet, fraregnet de som er spesielt truet av dårlig teknisk tilstand. Det er relativt sett en litt lavere andel enn i 2001.

Om man tar utgangspunkt i de opprinnelige bygningene som ble undersøkt i 2001, er akkumulert tap i 2006 18 % – mot 14 % i 2001. Tilsvarende er akkumulert andel tapte, truete og endringsgruppe A nå 25 % – mot 20 % i 2001. Det akkumulerte samletallet for endrete har økt fra 20 % til 25 % mellom 2001 og 2006.

0.2 Kvalitative forandringer

Resultatene av undersøkelsen for 2. omverv forsterker, med noen unntak, trendene som kom fram ved 1. omverv. Tapene slår fortsatt ulikt ut i forhold til samfunnssektor, sosial miljøsammenheng, hustyper og geografi. Sammensetningen i kulturminnebestanden endres.

De fleste tapene er knyttet til hus for primærnæringene, og tapene til gruppen bønder og fiskere er noe høyere enn gjennomsnittet. Men den høyeste tapsprosenten har gruppen småkårsfolk som omfatter både husmenn, arbeidere og tjenestemenn, og her er det hus i arbeidsmiljø som relativt sett har vært mest utsatt. Tapene i disse miljøene fordeler seg på ulike hustyper og skiller seg ikke ut fra andre miljøer.

Hus knyttet til embetsverket og andre næringsdrivende har få tap.

I den samiske bebyggelsen i Ullsfjorden, har siden Sametingets befarings i området i 2002, tre SEFRAK-registrerte bygninger gått tapt.

Det er fortsatt stor forskjell på hvordan ulike bygningstyper kommer ut. Driftsbygninger og mindre uthus i jordbruket har tapsprosent på nær det dobbelte av gjennomsnittet, og tallene for tilstand understreker trusselbildet for disse hustypene ytterligere. Dette samsvarer med resultatet etter 1. omverv.

Den mest markerte forskjellen siden 1. omverv er at ingen hus i kategorien "bygård" har gått tapt, og at den relative tapsandelen for sjøbrukets hus er gått noe ned. Det positive bildet for sjøbrukets hus modereres imidlertid av en høy andel naust som er i dårlig stand – godt over gjennomsnittet.

Bolighusene følger trenden fra 1. omverv. De utgjør den største enkeltgruppen i antall tapte, men ligger like under tapsgjennomsnittet i prosentandel, og godt under gjennomsnittet når det gjelder andel som er i kritisk dårlig stand. Dette må igjen ses i sammenheng med at bolighusene er den mest endrete gruppen totalt, og at de har den største andelen av nye endringer i perioden. Det er også bolighusene som har størst innslag av de mest omfattende endringstypene. Dette gjelder bolighus i byen og på landet. En vanlig eksteriørendring er fortsatt nye eller forstørrede verandaer, og plattinger med rekkverk koblet til huset.

Når det gjelder oversikten over "nye endrete", skiller igjen bygårdene seg ut med en markert lavere andel enn etter 1. omverv. Det samme gjelder driftsbygninger og utmarkshus. Det har vært noe større endringsaktivitet med naust og mindre uthus i gårdstuna i denne perioden, enn i den forrige.

Flere hus er nå pusset opp med tilnærmet tilbakeført ytre, dette gjelder særlig bolighus i byen og bygårder, der sentrumsplanen legger sterke føringer for fasadeendringer, men dette spores også i hus på landet. Utskifting av elementer fra etterkrigstidas eksteriørforandringer og tilbygg i funksistil, er fortsatt de fleste forekommende fasadeendringer, enten det gjelder tilbakeføring eller ikke.

En del av den økte endringsaktiviteten for mindre uthus i gårdstuna og naustene har karakter av tilbakeføring, bl.a. legges det mange nye torvtak til erstatning for plater og papp. Offentlige støtteordninger kan knyttes til noen av disse.

0.3 Årsak til tap og endring

Riving for oppføring av ny bygning eller annen arealbruk står bak rundt halvparten av tapene, og illustrerer et sterkt arealpress på eldre hus i Tromsø i perioden. Stor byggeaktivitet preget mest alle undersøkte miljøer i byen og de bynære områdene på tidspunktet for undersøkelsen i 2006. Litt under 1/3 av tapene kan knyttes til noen av de store byggeprosjektene i byen.

Andelen som skyldes forfall er også stor – 36 %. Denne tapsårsaken er særlig knyttet til distriktsdelen av Tromsø, men har også vært aktuell for byen og gjelder særlig bakgårdsbebyggelsen.

Arealpresset lar seg også spore i tapstallene fordelt på tettbygd/spredtbygd, der området for Sentrumsplanen ligger noe over gjennomsnittet i prosentandeler – til tross for fokus på vern. Men bildet for dette området er likevel langt bedre enn etter 1. omverv da sentrum toppet. Nå hører det med til bildet at noen av de nye tapte husene i byen er flyttet eller lagret for gjenoppsetting. Selv om den ikke er formelt vedtatt, lar nok virkningene av Sentrumsplanen seg også spore i markert lavere endringsaktivitet i den siste perioden, særlig for kategorien "bygårder". Likeså i innslaget av hus med tilbakeført preg. Samlet viser tallene etter 2. omverv at det har vært større endringsaktivitet i de spredtbygde områdene enn i de tettbygde i perioden.

I forhold til befolkningspresset skulle en ha ventet et resultat som speilte et større rive- og endringspress for den eldre bebyggelsen i de bynære områdene, men her følger resultatene gjennomsnittet – både mht. tap og endring. Til tross for at omgivelsene til den eldre bebyggelsen mange steder er sterkt preget av byveksten.

I antall er det naturlig nok de største kretsene, gamle Tromsø by og Tromsøysund, som også har flest tap. Men sammenlignet med 1. omverv har Tromsø gamle by, Tromsøysund og Hillesøy redusert sine tapsandeler i forhold til gjennomsnittet. Av utkantene er det nå den lille bestanden eldre hus i Ullsfjord som framstår som mest sårbar. Dette har kommet tydeligere fram etter 2. omverv. Det gjelder i forhold til tap og i andelen kritisk dårlige hus. Ullsfjord har også hatt den største fraflyttingen. Den samiske kulturen i Tromsø har sine kjerneområder i dette området.

0.4 Saksbehandling, planforhold, bruk av SEFRAK-registeret m.m.

Originalmaterialet til SEFRAK-registreringen oppbevares på fylkeskommunens kulturvernavdeling, og den gamle arbeidsdeling mellom byantikvar og fylket gjelder fremdeles, dvs. at fylkeskommunen behandler en del saker, særlig i distriktet. Men ved permisjon/vakanse har den overtatt som saksbehandler for hele Tromsø. Byantikvaren hadde permisjon i 2006.

Kommuneplanen fra 1998 var fremdeles gjeldende (2006). I denne inngår Sentrumsplanen (Bevaring i Tromsø sentrum). Ny kommuneplan var under utarbeidelse. Sentrumsplanen var fremdeles ikke juridisk bindende 2006. Planutvalget hadde, i 2005 satt til side utkastet til sentrumsplan datert 10.8 2004, og besluttet å sette i gang prosjektet "Byutviklingens år". Dette munnet ut i en rapport i 2006. I Sentrumsplanen har flere bygninger og mindre miljøer status som bevaringsområder.

Storgata 42–68 er vist som bevaringsområde etter plan- og bygningsloven på "Kulturminneplakaten for Tromsø 2000", som ligger til grunn for Sentrumsplanen. Bildet viser Storgata 52,54,56.

1 Om prosjektet

1.1 Riksantikvaren og miljøovervåking (MOV)

Miljøforvaltningens definisjon av miljøovervåking er: Miljøovervåking er en systematisk innsamling av data ved hjelp av etterprøvbare metoder, om mulig basert på en hypotese om sammenhengen mellom årsak og virkning.

Gjennom miljøovervåking vil Riksantikvaren: Følge med i kvantitative og kvalitative endringer i kulturminner og kulturmiljø, og vurdere effekten av tiltak i forhold til bestandsutvikling, tilstand og representativitet.

Riksantikvaren har i sin strategi slått fast at "RA skal forholde seg aktivt til den løpende samfunnsutviklingen gjennom offensiv kunnskapsutvikling, bred samfunnskontakt og god oversikt over sentrale endringsprosesser og deres konsekvenser."

Med et bredere tallmateriale fra systematiske undersøkelser vil man kunne stille prognoser for hvor stor del av bestanden som vil forsvinne i løpet av en gitt tid. Disse dataene vil kunne danne grunnlag for politisk handling med sikte på vern.

1.1.1 Miljømål

Kontrollregistreringen knytter seg til nasjonalt resultatmål 1: "Det årlige tapet av verneverdige kulturminner og kulturmiljøer som følge av at de fjernes, ødelegges eller forfaller skal minimaliseres. Innen 2020 skal tapet ikke overstige 0,5 % årlig."

1.1.2 SEFRAK

I 1970 ble det tatt initiativ til en landsomfattende registrering av faste kulturminner i Norge. Feltarbeidet kom i gang i form av prøveprosjekter i 1973 (deriblant Nittedal kommune i Akershus). Registreringen ble først ledet av et eget sekretariat, "SEkretariatet For Registreringen Av faste Kulturminner i Norge", forkortet til SEFRAK. Arbeidet ble konsentrert til i hovedsak å omfatte bygninger og rester av bygninger eldre enn år 1900 (med en del lokale unntak). I 1989 ble sekretariatet oppløst og dets ansvarsområde overført til Riksantikvaren, men navnet SEFRAK ble beholdt som en betegnelse på det registeret som ble bygd opp. SEFRAK-registreringene ble i hovedsak avsluttet omkring 1995. Da var det ved hjelp av standardiserte skjema registrert over 515 000 objekter. (Av disse var ca 20 000 miljøregistreringer og "andre minner enn hus".)

Ved et samarbeid mellom Statens kartverk og Riksantikvaren ble opplysningene fra bygningsdelen av SEFRAK koblet sammen med bygningsdelen i GAB-registeret. GAB-registeret var den gang det nasjonale registeret for grunneiendommer, adresser og bygninger. I løpet av 2009 skal alle landets kommuner ta i bruk Matrikkelen som det offisielle registeret for eiendom, bygning og adresse. Matrikkelen erstatter GAB-registeret, men SEFRAK-dataene følger med inn i det nye systemet.

1.1.3 Miljøovervåkingens gjennomføring

I 1994 ble SEFRAK-registreringen fra 1973–74 i Nittedal kommune i Akershus som første kommune kontrollert. Utover 1990-tallet kom det i stand andre mindre overvåkingsprosjekter med kontroll av tidligere registrerte kulturminner – fornminner og bygninger. I 2000 fikk Riksantikvaren for første gang øremerkete midler for miljøovervåking, og siden 2001 er miljøovervåking en fast bestanddel i Riksantikvarens virksomhet.

Systematisk kontrollregistrering av SEFRAK-registrerte hus begynte i 2000, og det overvåkes i alt 18 kommuner. Hvert år kontrolleres utviklingen i fire kommuner, og hver kommune kontrolleres på nytt etter 5 år. De 18 kommunene er (1. omdrevsår i parentes): Nord-Aurdal, Gjerstad, Fræna og Kautokeino (2000); Sandnes, Eidskog, Skjåk og Saltdal (2002); Melhus, Snåsa, Flora og Vega (2003) og Sarpsborg, Holmestrand, Bø og Samnanger (2004) – dertil Tromsø (2001). Første omdrev av kontrollregistreringen ble avsluttet i 2004. Det er utarbeidet rapporter med resultat fra undersøkelsen for hver kommune – "Gamle hus da og nå".

SEFRAK-registreringen i de fleste av de undersøkte kommunene strakk seg over et langt tidsrom, fra midten av 1970-tallet til 1990-tallet. Det er derfor vanskelig å finne sammenlignbare tall for desimeringstakt og endringstakt i kommunene ut fra materialet for først omdrev. Gjennom andre omdrev er det tanken at man ved å kontrollere situasjonen over en gitt periode på 5 år, vil få et sikrere materiale for å vurdere og sammenligne bestandsutviklingen i de ulike kommunene.

Andre omdrev startet i 2005 med Nord-Aurdal, Gjerstad, Fræna og Kautokeino. I 2006 ble Tromsø undersøkt for andre gang. Samme år ble Nittedal på ny trukket inn og kontrollregistrert.

1.1.4 Undersøkte SEFRAK-data

Utgangspunktet for MOV-undersøkelsen har vært å se om de SEFRAK-registrerte bygningene fremdeles står, og om de er endret siden førstegangs-registreringstidspunktet. I feltarbeidet har prosjektet benyttet kartutplott som er produsert hos Riksantikvaren og papirkopier av SEFRAK-skjemaene. De innsamlete dataene er lagt inn i en database som har utgangspunkt i et ekstrakt av SEFRAK-opplysningene i Matrikkelen.

I tillegg til å undersøke de rent kvantitative forandringer i kulturminnebestanden – hvor mange som er tapt og endret – har det vært et mål å se på mulige kvalitative forandringer: Hva slags følger tap og endringer har fått for det kulturhistoriske innholdet og representativiteten i kulturminnebildet som helhet. Med utgangspunkt i strukturen i SEFRAK-registeret har man valgt ut noen aspekter som er undersøkt nærmere, det gjelder samfunnssektor, sosial miljøsammenheng, hustyper, alder, samt geografiske variasjoner innen kommunene.

Hustypebetegnelse som er brukt i MOV-undersøkelsen (og lagt inn i databasen) representerer en grovsortering som er gjort for MOV-undersøkelsen. Tanken er at undergruppene forenkler oversikten, samtidig som inndelingen tar vare på typiske trekk ved eldre byggeskikk – med egne hus for et variert sett med arbeidsoppgaver, funksjoner og utnyttelsen av ulike ressurser i landskapet. Betegnelsene som brukes er standardiserte, da de lokale betegnelsene varierer.

For at den grafiske framstillingen skal være lesbar, er de fleste hustypene igjen inndelt i større grupper. Gruppene som grafene er bygd på vises med uthevet skrift i tabellen som følger. For oversikt over resultatene fra MOV-undersøkelsen fordelt på de enkelte hustypene, viser vi til tabeller i vedlegg til hver kommunerapport.

Bolighus/våningshus**Mindre uthus i/nær tunet**

- Sidebygning
- Stabbur/loft
- Andre mindre uthus i/nær tunet
- Uthus knyttet til bolig/bygård

Driftsbygninger i tunet

- Fjøs, stall, låve (enkeltstående, også i rekke)
- Driftsbygning (enhetsbygningen)

Hus i utmark/seter

- Utløe, sommerfjøs
- Kvern, sag
- Koie
- Andre hus i utmark
- Seterstue/seterbu/sel
- Seterløe
- Seterfjøs
- Andre hus på setra

Bygård**Naust, sjøhus, fyr m.m.**

- Naust
- Sjøhus
- Rorbu
- Fyr m.m.

Andre hustyper

- Næringsbygg (meieri, industri, kraftverk, teglverk, mølle, trandamperi, salteri, røykeri m.m.)
- Kraftstasjon, transformatorstasjon
- Forretning
- Hotell, gjestgiveri, skysstasjon, kafé m.m.
- Stasjonsbygning
- Kirke, kapell
- Skole/internat
- Forsamlingshus
- Sykehus, pleiehjem
- Kommunehus
- Bygdemagasin, telthus, tollbod
- Hytte
- Ukjent

Datering

Tidfestingen av hus i SEFRAK-materialet må leses med forbehold, dateringen er hentet fra registreringsskjemaet og er som hovedregel ikke kontrollert. Som for de andre variablene er det en stor grad av skjønn i dateringen.

Datering i forhold til flyttete hus er et eget problemområde. Det har vært ulike tradisjoner for hvordan flyttete hus dateres – med utgangspunkt i gjenreisingsåret eller antatt byggeår før flytting. MOV-undersøkelsen har lagt seg på den siste forståelsen av "alder", siden denne har vært mest utbredt. I den utstrekning opplysningene på skjemaet klargjør bakgrunnen for dateringen, er dateringsåret korrigert for dette ved undersøkelsen. Dette er først og fremst aktuelt for eldre flyttete hus gjenoppsatt på 1900-tallet siden 1900-talls hus i utgangspunktet er holdt utenom undersøkelsen. Andre opplagte feildateringer, skrive/punchefeil og lignende er korrigert der man har blitt oppmerksom på det.

Registreringskretser – geografiske forhold

Et siktemål med MOV-undersøkelsen er å se om beliggenhet i forhold til sentrum/periferi, tettbygde/spredtbygde områder påvirker kulturminnebestanden.

SEFRAK-registreringen ble organisert i felt etter de samme grunnkretser som Statistisk sentralbyrå (SSB) har brukt i folketellingene fra 1970, 1980 og 1990. Disse tar utgangspunkt i befolkningstetthet. Kretsinnndelingen for Nittedal er organisert etter grensene som gjaldt ved folketellingen i 1970. Tromsø er organisert etter kretsinnndelingen som ble innført ved folketellingen i 1980. Kretsinnndelingen kan belyse tap og endringer knyttet til kulturminnenes geografiske beliggenhet, dvs. om visse strøk i en kommune er mer utsatt enn andre.

For oversikt over resultatene fra MOV-undersøkelsen fordelt på registreringskretser, viser vi til tabeller i vedlegg til hver kommunerapport.

1.1.5 Parametere for MOV-undersøkelsen

Følgende parametere skal undersøkes: 1) tap, 2) ombygging og 3) teknisk tilstand.

Tap

Tap er det absolutte tap av SEFRAK-registrerte objekter siden registreringstidspunktet. Det betyr at huset fysisk sett er borte.

Flytting som tap

Hus som er flyttet vil framkomme som tap, med unntak for flytting innen et snevert geografisk område – som for eksempel et gårdstun. Så langt undersøkelsen gir opplysninger om det, er det gjort rede for hvor mange som er flyttet.

Gjenoppstått

En ny kategori ved 2. omverv er gjenoppståtte hus. Det gjelder hus som har vært midlertidig tatt ned, lagret ved undersøkelsen for 1. omverv, og som så er satt opp igjen i tilnærmet opprinnelig fysisk sammenheng (jamfør flytting).

Endring – tilbygg, påbygg, ombygging

Det er definert tre ulike grader av endring: A, B og C.

Endringstype A Stor endring. Sterk grad av ombygging. Utvidelse eller reduksjon av bygningens bruksareal. Tilbygg/påbygg som i størrelse dominerer den opprinnelige bygningen. Bygningens opprinnelig volumkarakter er endret.

Endringstype B Middels endring. Mindre omfattende ombygging. Utvidelse eller reduksjon av bygningens bruksareal. Mindre påbygg/tilbygg som underordner seg den eksisterende bygningen.

Endringstype C Liten endring. Endring av bygningens karakter gjennom generelt vedlikehold for eksempel ved utskifting av ytre bygningselementer som nytt panel, takbelegg og vinduer/listverk.

I utgangspunkt tar MOV-undersøkelsen ikke stilling til om endringene er gode eller dårlige.

Et mål med undersøkelsen er å skille ut antall bygninger som er så sterkt ombygde at det er lite eller ingenting igjen av bygningens opprinnelig karakter (endringstype A). Disse bygningene har i stor grad mistet sitt opprinnelige preg, og vil som regel i kulturminnesammenheng regnes som relativt verdiløse. De kan likevel ha bygningshistorisk kunnskapsverdi og annen kulturhistorisk interesse.

For endringstype B og C vil et eventuelt tap av kulturhistorisk verdi variere langt mer med hvordan endringene er utført. Endringstype B kan for eksempel romme hus som er tilbygd, men hvor den opprinnelige delen har beholdt både form og autenticitet i detaljer.

Det blir likevel et stort element av skjønn i klassifiseringen av de endrete husene i de tre endringstypene.

Utgangspunktet også ved 2. omverv vil være huset ved førstegangs-registreringstidspunktet, slik det framstår på SEFRAK-skjemaet. Eventuelle tilleggsendringer i forhold til 1. omverv framkommer som merknader, men blir ikke ført fram i statistikkens form.

Tilbakeføring.

Enkelte endringer representerer en tilbakeføring til eldre uttrykk. De vil bli registrert som endring i denne undersøkelsen, som oftest i gruppe C, men B er også representert. Ved 2. omverv blir hus med tilbakeført karakter notert som en tilleggsmerknaad i databasen og telt opp. I den statistiske analysen er

det ikke tatt hensyn til om det er historisk verifiserbart belegg for tilbakeføringen knyttet til det enkelte hus. Dette blir omtalt mer skjønnsmessig i rapporten der man får opplysninger om det.

Problemer med å registrere mindre endringer

Dette berører vurderingen av hvilke objekter som skal klassifiseres i endringsgrad C, eller gå inn i restkategorien "uendret". I mange tilfelle kan det være vanskelig både å observere og klassifisere mindre endringer. Dette kan dels ha med kvaliteten på foto og bygningsbeskrivelsen på SEFRAK-skjemaet å gjøre. For å få mest mulig enhetlig behandling av materialet, er det valgt å ikke se på skifting mellom relativt moderne taktekke som bølgeblikk, eternitplater, asbestsplater, aluminiumsplater, papp m.m. som endring. Det samme gjelder også utskifting av enkelte vinduer som har samme format, men hvor detaljene er vanskelig å kontrollere i forhold til før/nå. Det ligger derfor en stor grad av skjønn i om dette er vurdert som "endring" etter kriteriene for undersøkelsen.

Om panel, listverk, vinduer og takbelegg er helt fornyet, men av samme typer som ved registreringen, vil dette i de fleste tilfelle ikke bli registrert som endring. Undersøkelsen har derfor ikke som mål å registrere tap av autentisitet på detaljnivå.

Står – status ukjent

En del hus har det ikke vært mulig å klassifisere endringsgrad til. Dels skyldes det, som nevnt over, kvaliteten på SEFRAK-skjemaet, dels kan det være hus som var under oppussing/ombygging – enten ved den opprinnelige SEFRAK-registreringen, eller ved MOV-undersøkelsen. Disse går inn i undersøkelsen som "Står". I 2. omverv er status til en del av disse avklart, mens nye er kommet til.

Riving av deler av hus

En spesiell type endring framkommer når deler av hus blir revet, og gjelder ofte der konstruksjoner som laft, bindingsverk, skjelerverk eller stav/grind er kombinert. En typisk endring her er at de deler av huset som er bygd i lettere konstruksjon er mer utsatt for forfall og derfor blir revet, mens den tømra delen står igjen. Ofte gjelder slike del-rivinger driftsbygninger og da er særlig fjøset utsatt. Grindabygde hus kan bli forkortet med noen stavpar

1902-4101-002. Sandvika ved Malangen i gamle Hillesøy kommune. Våningshuset, hvor det også har vært skole, er det røde huset på oppsida av veien. Det er registrert flere eldre hus i tunet, noen er pusset opp, noen er revet.

2 Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen i 2006

2.1 De to utvalgte kommunene til MOV-undersøkelsen 2006

De aktuelle kommunene for 2006 er Tromsø i Troms fylke og Nittedal i Akershus.

Kommune nr./navn	Innbyggertall 2006	Befolkningsutviklingen 2001–2006	Hovednæring	Antall SEFRAK-registrerte objekter i Matrikkelen
1902 Tromsø	63 596	Vekst	Handel, service, offentlig virksomhet	2006
0233 Nittedal	19 722	Vekst	Service, industri, skogbruk	525

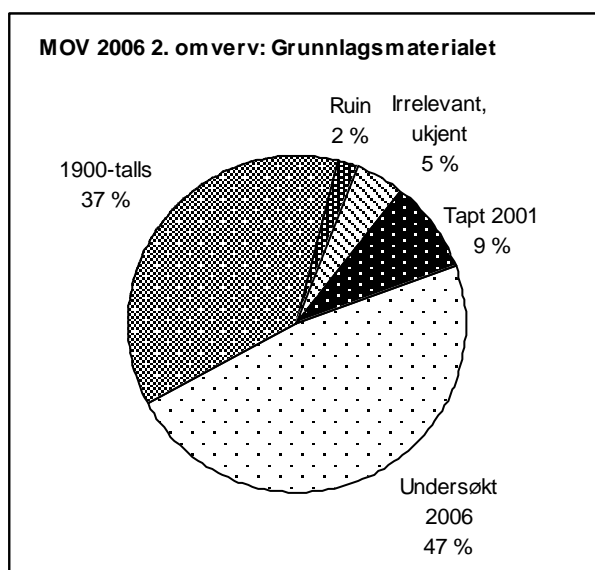
2.1.1 Undersøkte bygninger 2006

I Matrikkelen er det til sammen 2531 registrerte objekter fra Tromsø og Nittedal. Ikke alle er med i MOV-undersøkelsen, flere falt utenom av forskjellige årsaker.

Kommune	Objekter i Matrikkelen	Datert til 1900-tallet	Registrert som ruin	Irrelevant/ukjent	Tapt 1. omverv	Undersøkte bygninger 2006
1902 Tromsø	2006	794	47	78	152	935
0233 Nittedal	525	135	2	37	75	276
Samlet 2006	2531	929	49	115	227	1211

Irrelevant/ukjent – objekter som er trukket ut av undersøkelsen

MOV-undersøkelsen gjelder endringsstatus for bygninger. Objekter som ble registrert som *ruiner* er derfor trukket ut av undersøkelsen. Enkelte objekter er *irrelevante* fordi de ligger inne med to ulike registreringsnr. i registeret. Noen "andre minner" er lagt inn i registeret som hus. De fleste av disse er brønner og sisterner. Registeret inneholder også nye hus satt på gamle murer, med ofte sprikende måte å registrere de historiske opplysningene. Andre som er trukket ut mangler opplysninger av ulike årsaker, eller det har vært vanskelig å komme til dem.

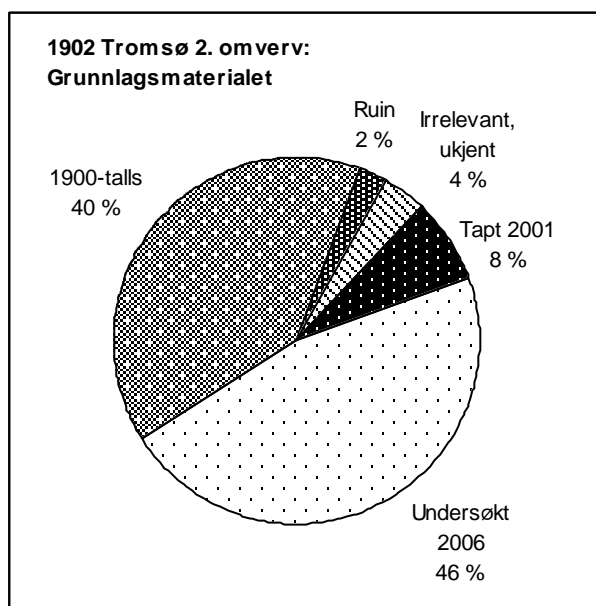
I alt 1211 bygninger er undersøkt og ligger til grunn for resultatanalysene i kommunerapportene for MOV-undersøkelsen 2006.

Diagrammet til venstre viser hvor stor andel av de registrerte objektene som undersøkelsesgrunnlaget utgjør (47 %), og hvor store andeler de andre gruppene har.

2.2 Grunnlagsmaterialet for MOV-undersøkelsen i Tromsø 2006

2.2.1 Antall undersøkte bygninger

Registrerte objekter 1978-93	Objekter datert til 1900-tallet	Irrelevant/ukjent	Registrert som ruin	Tapt 2001	Undersøkte bygninger 2006
2006	795	47	78	152	934

MOV-undersøkelsen for 2006 tar utgangspunkt i 934 gjenværende hus etter undersøkelsen i 2001. Hus tapt før 2001, hus datert til 1900-tallet, objekter som ble registrert som ruiner etter hus, andre typer minner o.l. faller utenfor undersøkelsen.

1902-1502-021,022. Fiskerbondebruk på Berg ved Balsfjorden, et stykke sør for byen. I dag i hovedsak med boligfunksjon. Våningshus, naust og sjå er registrert. I 2001 var bolighuset pusset opp og utvidet, kategorisert i endringsklasse B. Siden har det vær naustets tur, det er nå satt i stand og platetaket det hadde ved registreringen i 1992, er erstattet med torv.

1902-3307-004,005,006.

Strandbakken i Ullsfjord er et fiskerbondebruk med mange eldre hus bevart. Våningshuset er etter tradisjonen fra slutten av 1700-tallet. Det skal være flyttet flere ganger og har stått på andre siden av fjorden. Utgangspunktet er en toromsstue. Stabburet er datert til slutten av 1800-tallet, mens fjøset er fra 1900-tallet og ikke med i tallgrunnlaget for undersøkelsen. Det var dårlig ved registreringen i 1991, og er nå satt stand med nytt tak. Utenfor tunet er naust og smie registrert.

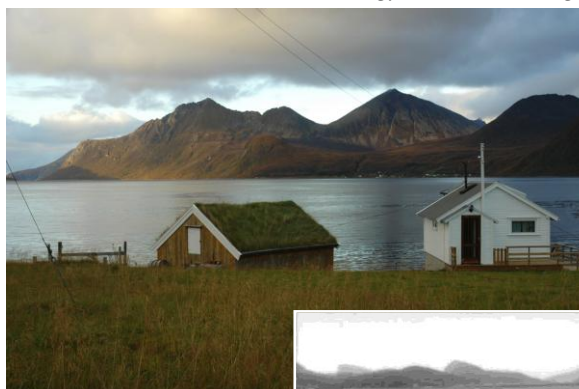
1902-4202-001. Fiskerbondebruket Sandnes ved Sandneshamn ved Kattfjorden. Våningshuset er datert til slutten av 1800-tallet, med typiske endringer fra 1950-tallet.

1902-4001-002. På Bakkejord ved Straumsfjorden står en av Tromsø-materialets få intakte låver i skjelterverk. Den er datert til slutten av 1700-tallet. Ved registreringen i 1991 er det notert at eier ønsker å bevare den, men er i tvil da den begynner å bli dårlig.

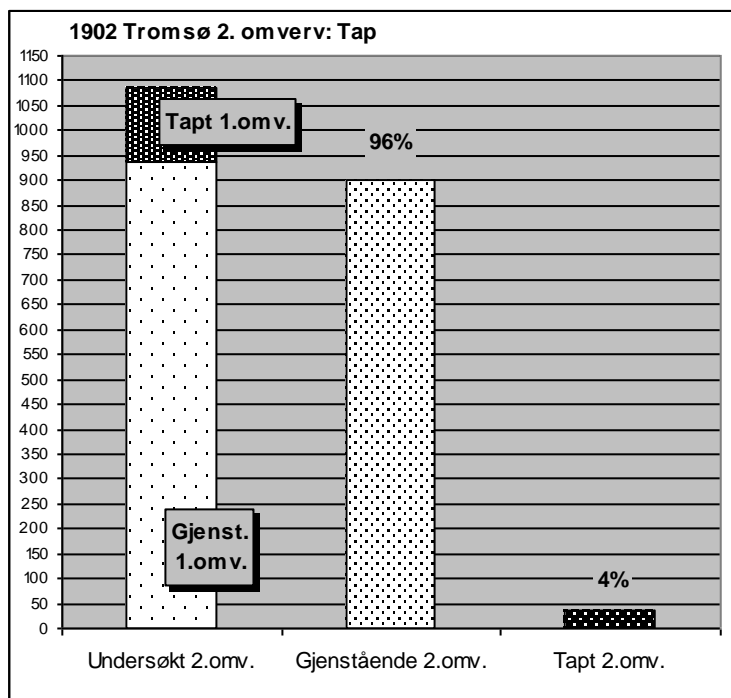
1902-4202-005. I 2001 var fembøringsnauset ved Bogen under oppussing. Det er nå ferdig og uendret i forhold til registreringen i 1993.

3 Resultat

3.1 Tap

3.1.1 Tap – samlet oversikt

Av 934 undersøkte bygninger i Tromsø er 40 tapt siden 2001. Det vil si at 4 % av den undersøkte bygningsmassen i 2006 er borte.

894 bygninger – 96 % står fortsatt.

Sammenlignet med utgangspunktet for SEFRAK-registreringen, er nå akkumulert tap i den opprinnelige registreringsbestanden på 18 %, mot 14 % i 2001.

Noen få av husene i tapssegmentet er lagret for å settes opp igjen et annet sted.

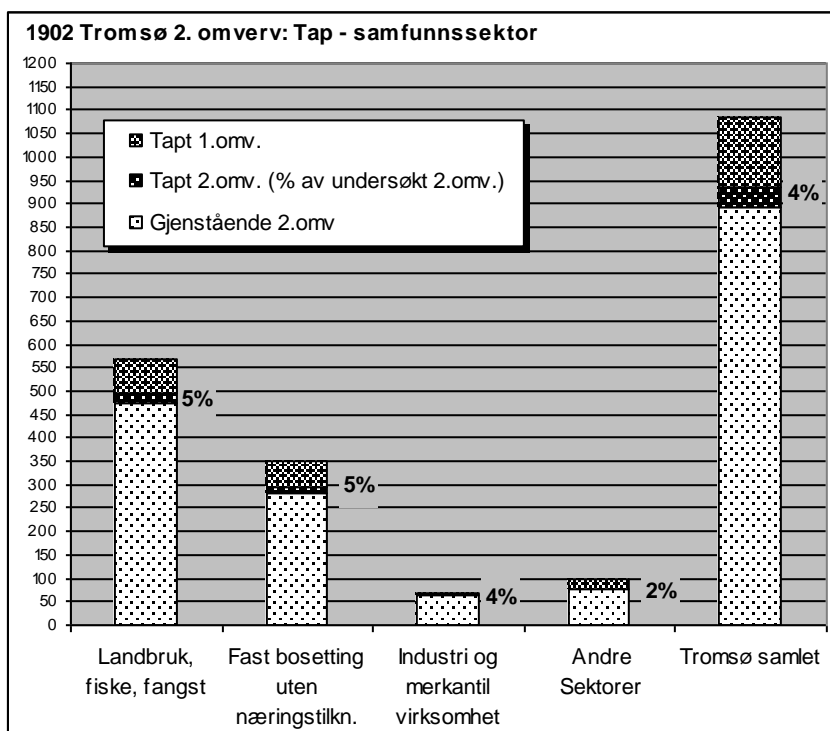

1902-115-031: Det lille huset på en etasje i Vestregata ble bygd mellom 1850 og 74 som fattighus av byens kjøpmenn. Det har siden gjennomgått en del eksteriørendringer, og ved SEFRAK-registreringen var det preget av funksistilen. Det var uendret i 2001. I 2006 var det tatt ned, men ligger lagret. Store bygninger er i ferd med å reise seg i kvartalet.

1902-0103-002. Elvegata 6. Lite bolighus bygd for arbeider, satt opp mot slutten av 1800-tallet. I 2006 var det borte, og et større bygningskompleks var kommet på stedet. Flere bygninger knyttet til arbeidsmiljøet i Tromsø by, har gått ved begge omv. Foto: SEFRAK-registrering 1982.

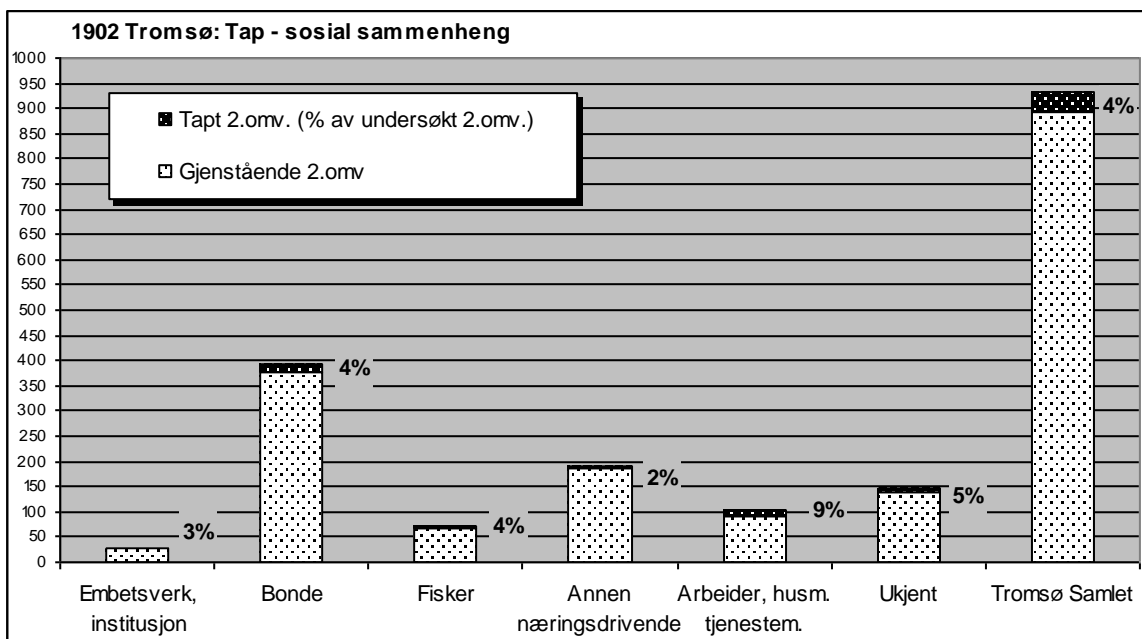
3.1.2 Tap – samfunnssektor og sosial miljøsammenheng

De største sektorene ligger nær gjennomsnittet i prosentandel av de nye tapene. Primærnæringens hus og hus knyttet til boligbebyggelse uten spesiell næringstilknytting, litt i overkant.

Samlegruppen med "Andre sektorer" har lavest prosentandel av de nye tapene. En del av disse gjelder hus knyttet til offentlige sektorer.

Tapet i gruppen "Industri og merkantil virksomhet" gjelder en brygge i Tromsø by, knyttet til handel.

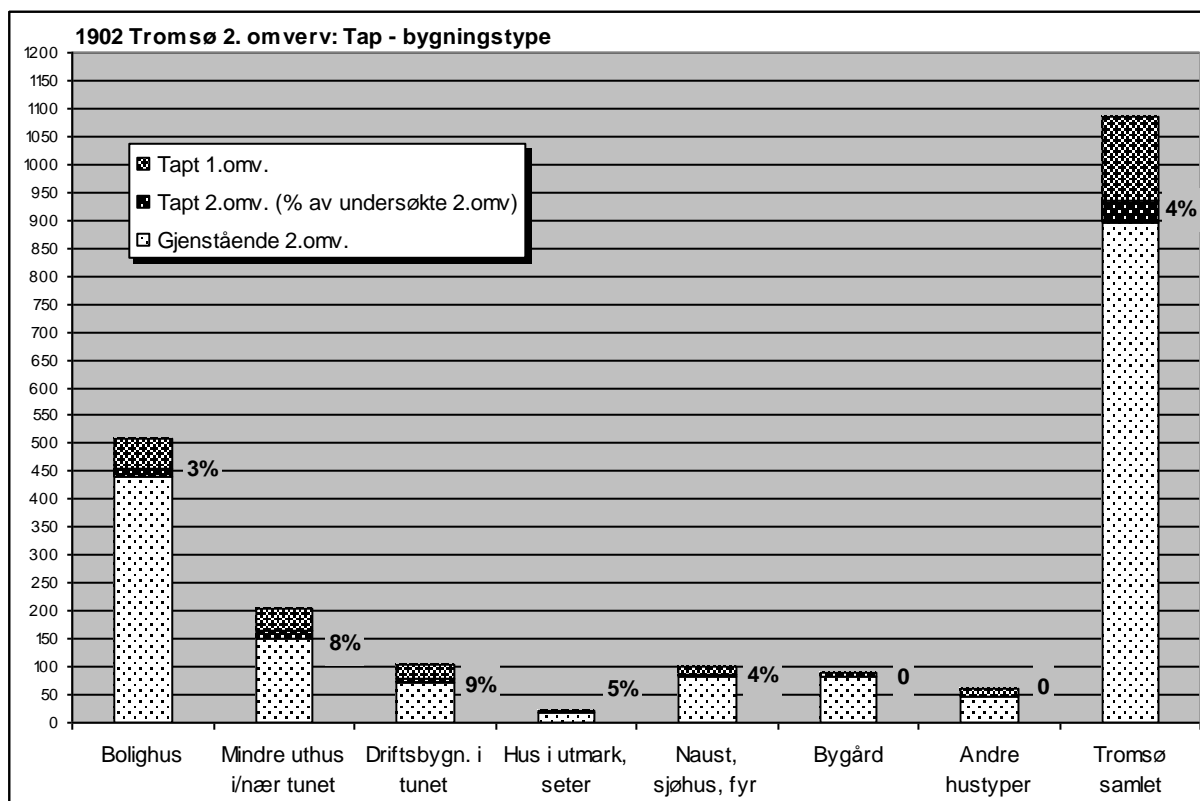

Prosentandelen nye tap i miljøer knyttet til gruppen "Arbeider, husmann, tjenestemann" er over dobbelt så stor som gjennomsnittet, og dobbelt så stor som tapsprosenten for gruppene "Bonde" og "Fisker". Embetsverket og andre næringsdrivende har få tap.

I hovedsak forsterker resultatet trenden fra 1. omverv. I forhold til samfunnssektorer hadde typiske bynæringer knyttet til industri og handel lavere tap enn gjennomsnittet da også. Den relative tapsandelen til boligbebyggelsen uten næringstilknytting har sunket noe i forhold til 1. omverv. Sett i sammenheng med yrke/sosial tilhørighet samsvarer det med "Andre næringsdrivende", der utviklingen også ha gått mot lavere tapsandel. For gruppen "Arbeider, husmann, tjenestemann" har den negative

forskjellen i forhold til gjennomsnittet økt i perioden. Dette indikerer at hus knyttet til småkårsfolk er ekstra sårbare.

3.1.3 Tap – bygningstyper

Det er klare forskjeller på hvordan de nye tapene fordeler seg på hustyper. Gruppene "Driftsbygninger i tunet" og "Mindre uthus i/nær tunet" har fremdeles de høyeste tapsandelene, og ligger sammen med den lille gruppen "Hus i utmark" over gjennomsnittet. Bygårder har ingen tap.

Resultatet for driftsbygninger, uthus og bolighus samsvarer med trenden fra 1. omverv. Uthus og driftsbygninger er fortsatt mest utsatt – i prosentandeler og samlet i antall. Bolighusene har den største gruppen tapte, men ligger like under gjennomsnittet i prosentandeler, slik de også gjorde sist. Tapsandelen for sjøbrukets hus har gått noe ned. Den mest markerte forskjellen siden 1. omverv er at ingen av bygårdene har gått tapt, men de lå under gjennomsnittet også ved 1. omverv.

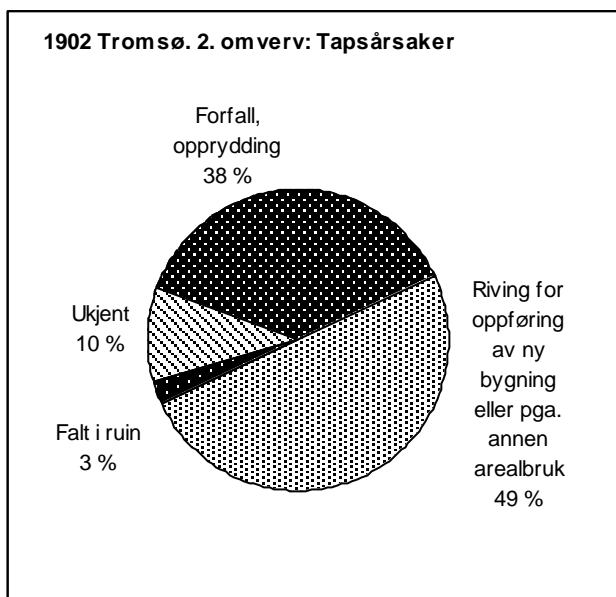

1902-3102-019. Huset var før brukt som småfefføs, men ved registreringen i 1991 var det lagerhus for litt av hvert. Det var noe forfallent, ble revet og nytt hus var under bygging på stedet i 2006.

1902-4101-006. Det lave tømmerfjøsset var også brukt som småfefføs. Det hadde ikke vært i bruk på ei stund ved registreringen i 1989, og var i dårlig stand i 2001. I 2006 var det borte.

3.1.4 Tapsårsaker

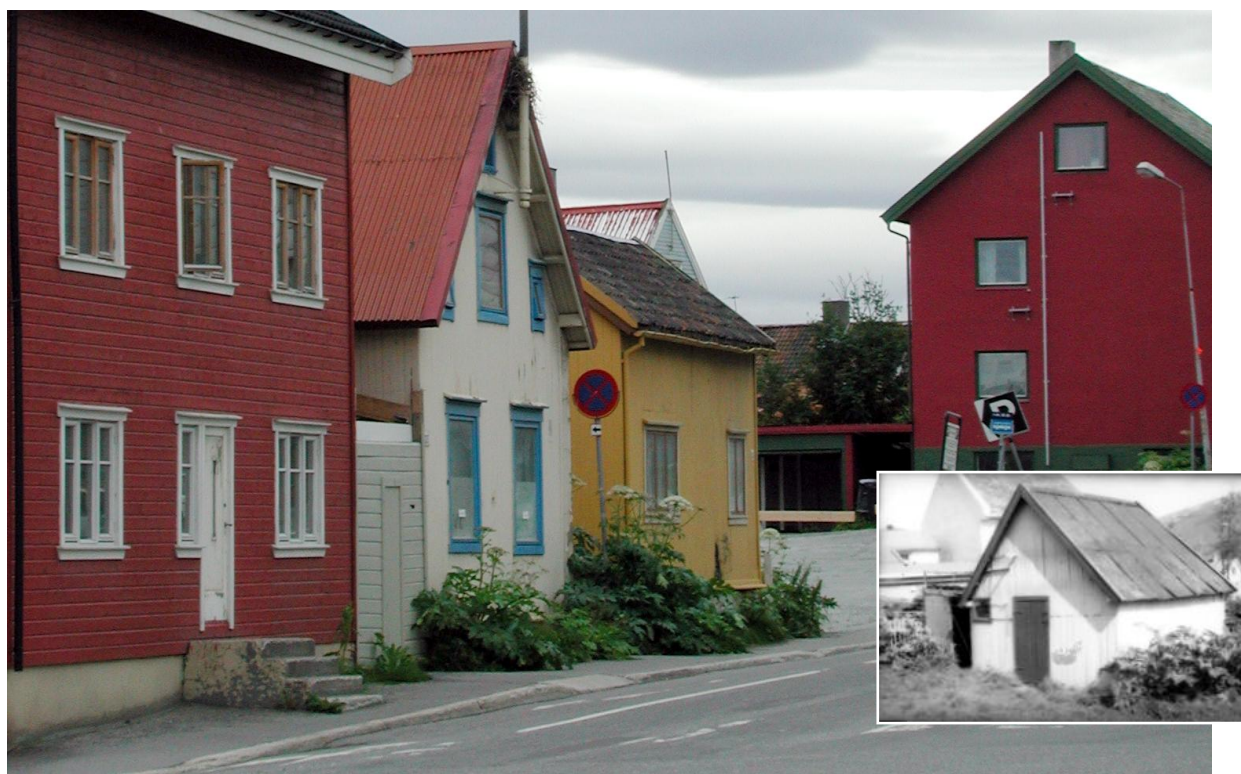
Riving for oppføring av ny bygning eller annen arealbruk står bak rundt halvparten av tapene i Tromsø i perioden. Dernest kommer forfallsrelaterte årsaker.

Oversikten illustrerer et sterkt arealpress på eldre bebyggelse i Tromsø i perioden. Segmentet har økt fra 29 % i første omverv, til 49 % i andre. Men deler av forskjellen kan nok skyldes et større segment med ukjent tapsårsak i 1. omverv.

Litt under 1/3 av tapene kan knyttes til de større utbyggingsprosjektene som har blitt gjennomført i perioden, i byen og bynære områder. 17 av de tapte bygningene har ligget innenfor området til Sentrumsplanen.

Forfall, opprydding som har vært hovedårsak

til tap i landområdene, utgjør også en stor andel av tapsårsakene i bybebyggelsen.

1902-103-042, 043, 062, 063. I 2001 sto ennå de to små tregårdene i Storgata 127 og 125. Alt ved registreringen i 1978 var det saneringsplaner for kvartalet, og i 2006 var de to mindre gårdene, sammen med uthuset i bakgården (innfelt bilde), revet for å gi plass til ny bebyggelse. Bare det gule med uthus er bygd før 1800, trolig rundt 1860, og er registrert som rent bolighus – et lite hus med tilnærmet treromsplan, knyttet til arbeiderstanden. Uthuset i bakgården var av den tradisjonelle typen og rommet kull- og vedbod og utedo. Det hvite med gavlveggen ut skal ha erstattet et eldre hus i 1920. Her var glassmesterforretning ved registreringen i 1978. Begge hus er typiske eksempler på mindre bygårder for arbeidere og handverkere. En kategori bebyggelse som i tapstallene har vist seg særlig sårbar for presset fra byutviklingen, både ved 1. og 2. omverv. Nr. 129 nærmest er også datert før 1900, en bolig-/forretningsgård som var pusset opp og mye utbygd i 2001 og som fortsatt står.

1902-3305-001. Bua i Sjøvassbotn var bygd i en kombinasjon av laft og skjelterverk. Den var trolig opprinnelig høyløe. Ved SEFRAK-registreringen i 1993 var den brukt til lagring av diverse, og var i dårlig stand. I 2006 var den borte.

1902-115-005: Uthus som tilhørte fattighuset i Vestregata, (se foran). Det ble revet sammen med flere hus, og gatelinja er i ferd med å tettes igjen med et større bygg. Mange av de gamle bakgårdsuthusa i byen har blitt borte. Foto: SEFRAK-registreringen 1991

1902-4002-018. Naustet ved Malangen lå på stranda rett nedenfor fiskerbondens gårdstun. Dårlige "havneforhold" gjorde at man ikke så seg tjent med å ta vare på det, og det er nå revet. Samlet har få naust gått tapt siden 1. omverv. Foto: SEFRAK-registreringen 1992

1902-119-007. Grønnegata 30–38. Ved registreringen i 1979 besto hele rekka fra det gule huset og innover til hjørnet, av eldre tregårder. Tre var revet før 2001. I 2006 er hjørnegården nr. 30 (foto til venstre fra 2001) erstattet av en stor forretningsgård med virksomheter innen eiendomsbransjen. Det revne huset var en ren boliggård med ytre preg etter endringer fra funkis-perioden. Nr. 38, det gule huset til høyre, står alene igjen og var rehabilitert ved 1. omverv. En tilsvarende gård til høyre er også revet etter 2001, men siden den var bygd på 1900-tallet, er den ikke med i undersøkelsen. Grønnegata er en av gatene med flest samlet tap for begge undersøkelsesperiodene.

1902-113-018, 042. "Borgstua" til Storgata 126 sto som uthus og sidebygning ved registreringen i 1978, men er registrert som bolighus, trolig bygd på 1830-tallet. Huset har nå veket plassen for fortettet byfornyelse. Bolighuset som siden ble hovedhus, datert rundt 1850, er pusset opp. Eksteriøret bærer preg etter endringer i mellomkrigstid.

1902-4408-006. Strandstua i Skulsfjord var ikke bebodd ved SEFRAK-registreringen i 1992, og situasjonen var den samme i 2001. I 2006 var den revet, og et nytt hus var under bygging på stedet.

1902-4504-002. "Kallsjåen" på handelsstedet Engvik på Rebbenesøy sto i 2001 (foto over), men var tatt ned og lå lagret i 2006. Huset er registrert som snekkerbu, men har også vært i bruk som høyløe. Det var meningen å gjenreise den i området, men inntil videre går den som tapt i undersøkelsen.

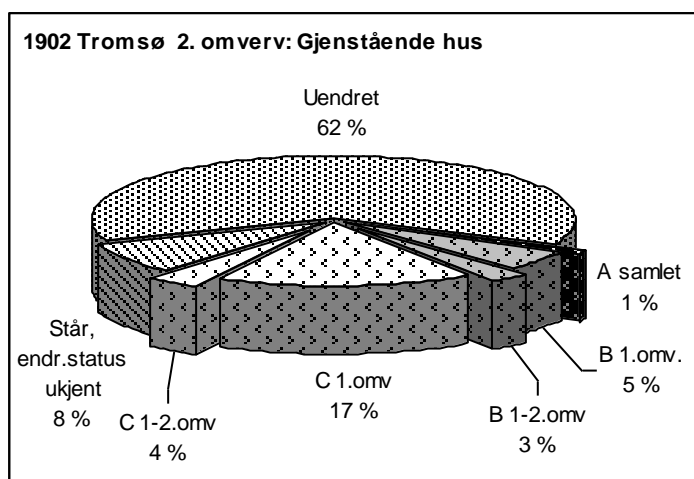
3.2 Endringer av gjenstående bygninger

Grunnlaget for undersøkelsen er de samme 894 gjenstående bygningene som det er gjort rede for i kapittel 3.1. I dette kapitlet gjøres det rede for hva som har skjedd med disse.

To forhold belyses:

- Endringer i form av tilbygg, påbygg, andre ombygginger
- Bygningenes tilstand/forfall

3.2.1 Endringer – samlet oversikt

Etter 2. omverv er det samlede antall endrete hus siden SEFRAK-registreringen (1978-1993) 268.

I perioden 2001–2006 er det 60 flere hus som har fått endringsstatus A, B eller C.

I forhold til 2001 er det nå ca. 7 % flere endrete. Samlet er ca. 30 % av de gjenstående bygningene i 2006 endret.

De "nye" endrete fordeler seg på alle endringstyper, flest på C – med et segment på ca.4 %. Det er tre flere hus med endringstype A

Ca. 62 % av den gjenstående bebyggelsen fra før 1900 i Tromsø står i store trekk slik den var ved førstegangsregistrering.

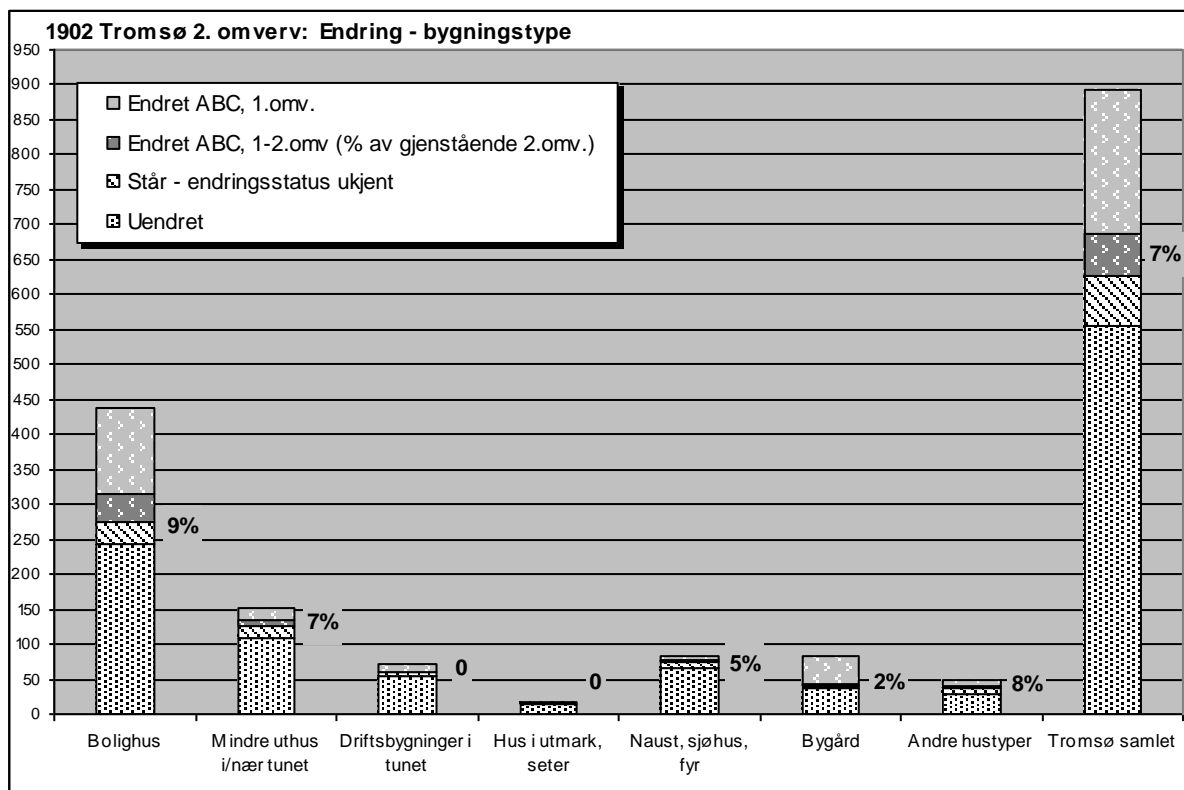
For 8 % av bygningene kjenner vi ikke endringsstatus, den samme prosentandel som i 2001. Flere gjelder hus som var under oppussing/ending 2006, men hvor det var vanskelig å slå fast endringstype.

Tallene over nye hus med status "endret" i forhold til opprinnelig SEFRAK-registrering gir ikke et fullstendig bilde av hvor mange hus det har "skjedd noe med" i perioden. Flere hus har gjennomgått fysiske tiltak, som ikke alle klassifiserer til ny endringsstatus i forhold til kriteriene. Her inngår hus under ombygging i kategorien "Står", noen er endret slik at det forsterker endringstypen de fikk ved 1. omverv, andre har status "Uendret" etter oppussing.

1902-3103-040.
Tidligere våningshus på gård ved Ramfjorden. Ved SEFRAK-registreringen i 1991 (innfelt foto) var det i bruk som vanlig bolighus. Det har siden blitt rehabilitert og satt "riktig i stand". Bislaget er fornyet og gjort en tanke større, men huset vurderes om "uendret" i undersøkelsen.

3.2.2 Endring – bygningstyper

"Bolighus/våningshus" og "Mindre uthus i/nær tunet" er de hustypene som er mest endret i perioden, det gjelder både i antall og prosentandeler. Innslaget av de mest omfattende endringstypene er størst for bolighusene. Endringsandelen for "Bygård" i perioden er lav. Også "Sjøhus, naust, fyr" ligger under gjennomsnittet. Andelen endrete av "Driftsbygninger i tunet" og "Hus i utmark" har ikke økt.

Undersøkelsen samsvarer kun delvis med trenden fra 1. omverv. Bolighusene er mest i bruk og blir mest endret. Også de mindre husene i tunet er endret i perioden. Og samlet endringsandel for begge omverv vokser jevnt. Det gjelder ikke for bygårdene, samlet endringsandel er høy, men det meste av endringsaktiviteten skjedde før forrige omverv, noe som kan tolkes som en følge av Sentrumsplanen. Sjøbrukets hus har hatt en lav endringstakt gjennom begge perioder, en relativt stor del er fortsatt uendret. Det var større aktivitet med driftsbygningene og uthusa i tunet før 1. omverv, den ser ut til å ha stoppet opp. Men noen flere er endret enn samletallene viser, da enkelte med status endret etter 1. omverv nå er revet.

1902-4002-010. Våningshus for fiskerbonde ved Straumbukta, trolig bygd på 1880-tallet. I 2006 var huset pusset opp og bygd ut. Det lille funkisoverbygget ved inngangen er erstattet med større bislag med saltak. Det planlegges terrasse i bakkeplan i solveggen, og mot sjøen er det bygd vinduskarnapp. Status er endringstype B.

1902-103-001. Elvegata 1 er trolig bygd på 1870-tallet og er registrert som boligård for arbeider. Ved registreringen i 1980 var taket tekket med papp og loftet beskrevet som dårlig. I 2001 var huset pusset opp og skifertekke lagt på. I 2006 er det endret på nytt og bygd på i høyden med ark og kvist. Status i MOV-undersøkelsen har skiftet fra C til B. Samtidig er gaterekka fortettet.

1902-112-053,-011,-009. Husrekke i Elvegata under endring – tilbakeføring preger de ferdige fasadene. Alle tre hus skal være flytta hit fra Bispegata i 1868, og to er beskrevet som bolighus for fiskere.

Ved registreringen i 1978 bar de preg av eksteriørendringer fra midten av 1900-tallet. Dette er nå endret. Vinduene har annen inndelingstype. Særlig det nederste har fine eksteriørdetaljer og "nytt" teglsteinstekke med eldre takstein, men er samtidig mye utbygd mot bakgården. Status ved 2. omverv er fra venstre til høyre: C, "Står" og B.

1901-107-029. Vertshuset Skarven holder hus i en av få gjenværende eldre brygger på Prostneset. Her var i mange år smør- og margarinfabrikk. Ved registreringen i 1980 var det i hovedsak kontorer i huset, men alt på 1980-tallet ble det tatt i bruk som restaurant og pub. Det var få ytre endringer i 2001. I 2006 er huset under endring og utbygging. Arealutvidelsen ser ut til å få en utforming som refererer til tradisjonelle vinsjutbygg.

1902-0106-005. Arnesenbrygga er en av tre gjenværende brygger i et eldre bryggemiljø på Prostneset. Omgivelsene er ellers preget av tung sentrumsutbygging. Brygga var i opprinnelig bruk som lagerhus ved registreringen i 1992. Huset er nylig ominnredet til kontorer og pusset opp. Typiske fasadeendringer som speiler funksjonsendringene fra lager til annen bruk, er glassåpningene som erstatter de gamle inntaksdørene under vinsjutbyggene. Endringen er klassifisert som endringstype C.

1902-103-023. Liten bygård, til venstre i 2001, til høyre i 2006. I 2006 har den fått takvinduer, nytt takbelegg og gatedøra er panelt igjen. Endringen er klassifisert som endringstype C.

1902-1201-022. Bolighus i bynært område. Opprinnelig våningshus for fiskerbonde, satt opp her av et eldre tilflyttet hus i 1899. I 1940-årene ble et lite bislag på baksiden erstattet av et større. I 2001 var huset forlenget med et lavere tilbygg med stor veranda (foto i midten). I 2006 er det videre utbygd og påbygd en etasje. Det lille fiskerbondehuset begynner å bli vanskelig å kjenne igjen. Endringen er klassifisert som type A.

1902-4504-011. Dette var opprinnelig et lite våningshus på småbruket til en fiskerbonde på Rebbenesøy. Det skal være satt opp ca. 1890. I 2006 har det skiftet ham, det er bygd på og utvidet. Ennå kan det opprinnelige huset så vidt spores i fasaden. Endringen er klassifisert som type A..

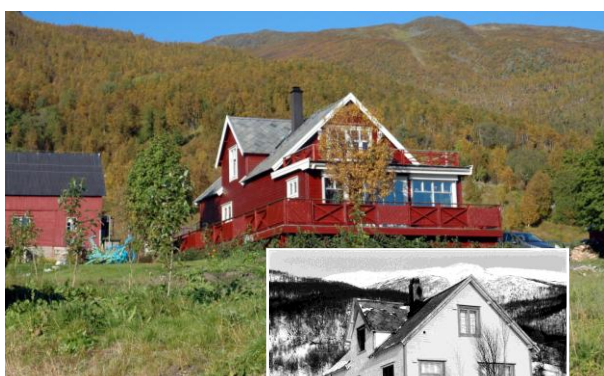
1902-1502-007. Dette bruket på Kalsletta var blitt vanlig boligeiendom ved registreringen i 1992, og fjøset i bruk som vedskjul. Den er nå pusset opp, og samtidig forkortet ved at løa er revet – endringsstatus er B. Den er en av få driftsbygninger som er endret i 2. omverv.

1902-4508-017. Sjø/stabbur på Grøtnes. Det er pusset opp siden SEFRAK-registreringen i 1992 med ny kledning og nytt tekke. Endringsstatus er C.

1902-4403-015. Tidligere våningshus på småbruk for fiskerbonde ved Kaldfjorden. Ved registreringen i 1992 var det blitt feriested. Huset skal være gammelt, trolig flyttet flere ganger før det ble satt opp her i 1860-årene. Takløftet kom på i 1938. Etter 2001 har det blitt pusset opp og bygd ut i bredden. Det har fått et stort karnapp på fasaden, ny veranda og liggende kledning, før var det vertikalt trepanel og plater. Da det gamle huset fremdeles er kjennbart, er det klassifisert som endringstype B.

1902-4002-013. Fiskerbondebruket ved Straumsfjorden var nedlagt og i bruk som feriested ved registreringen i 1992. Siden da har det endret status. Det er pusset opp, tilbygd og har fått veranda. Endringen er klassifisert som type B.

1902-4103-006. Det eldste våningshuset på småbruket på Brennsholmen var opprinnelig ei lita toromsstue. Soverom og bad ble bygd til på den ene langsiden tidlig på 1970-tallet. Nå er huset bygd videre ut på motsatt side. I forhold til situasjonen ved registreringen i 1989 er endringen klassifisert som type B.

1902-0123-008. Villa fra slutten av 1800-tallet i villabeltet på høyden over bykjernen. Ved SEFRAK-registreringen i 1992 hadde det en blanding av funkis- og husmorvinduer, og eldre dekor rundt vinduer og dører var fjernet. I 2001 var en restaurering kommet i gang, vinduer og dører var satt inn eller skiftet, og skjelettet til en ny sveitserveranda var på plass (foto til venstre). I 2006 var dekoren kommet tilbake på verandaen og rundt vinduer og dører. Men iflg. eier var det fremdeles mye arbeid som sto igjen!

1902-4101-008.

Bu eller sidebygning på fiskerbondebruk ved Straumsfjorden. Den er en av de større med rom for bryggerhus, overnatting, bu og tilbygd sjå. Ved registreringen i 1990 var huset i dårlig stand. Det er nå pusset opp, sjåen fornyet og hele taket torvtrekt. Status er endringstype C.

1902-1501-021

Huset er trolig bygd sist på 1800-tallet, og var da våningshus på et fiskerbondebruk ved Tromsøysund. Nå står det som et eldre bolighus i utbyggingsområdet nær byen. Eldre uthus er borte. Det var endret noe like før registreringen i 1992, men er nå pusset opp på nytt, med rikere sveitserstildecor. Status er endringstype C.

1902-3302-002. "Gammelbua" i Holmbukt med nytt våningshus i bakgrunnen. Huset ble bygd på 1800-tallet og skal opprinnelig ha vært del av et bolighus, men i de siste årene har det vært i bruk til lagring av diverse. I 2001 var torven tatt av taket, og huset bar preg av at en oppussing var på gang. Hele huset er nå kledd og det er lagt nytt tak, en endring kategorisert i endringsklasse C. Foto: SEFRAK 1993 og 2006.

1902-4102-13,14,15. Småbruket Nergård ved Malangen var nedlagt og bebyggelsen bar i 2001 preg av å ha vært lite brukt, særlig var sjåen i ferd med å bli dårlig, men også våningshuset (foto til venstre). I 2006 er husene under oppussing. Våningshuset har samtidig fått et mindre tilbygg ved siden av bislaget, og inngår med endringsstatus B i undersøkelsen. Sjåen har fått ny plassering i tunet, og torvtaket er lagt på nytt. Nergård er satt i stand med støtte fra Norsk Kulturminnefond.

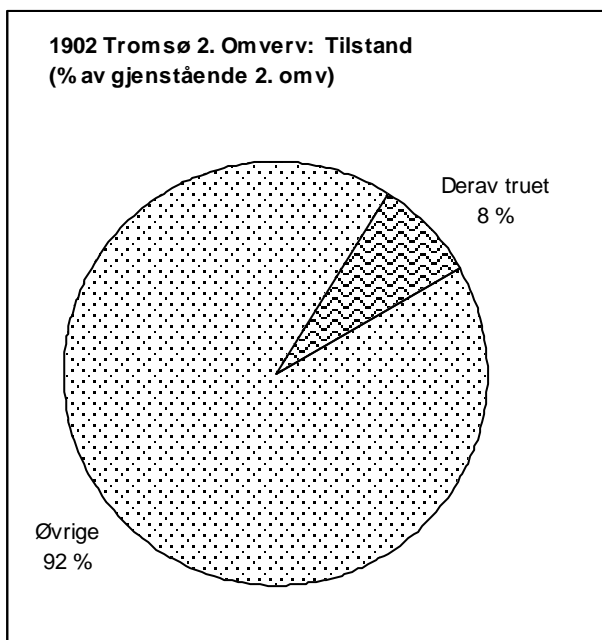
1902-0107-002, 003, 004, 005. Kirkegata 8–14. Over i 2001, under i 2006. Det har ikke skjedd noen endringer med husene over fem år, status er den samme. Store endringer hadde imidlertid skjedd før 2001, Kirkegata 8 (lengst til venstre) ble revet og erstattet av et nytt tilpasset hus. Kirkegata 14 er mest endret med en stor flat ark.

3.3 Tilstand

De gjenværende bygningene er her vurdert etter tilstanden i år 2006.

3.3.1 Tilstand – samlet oversikt

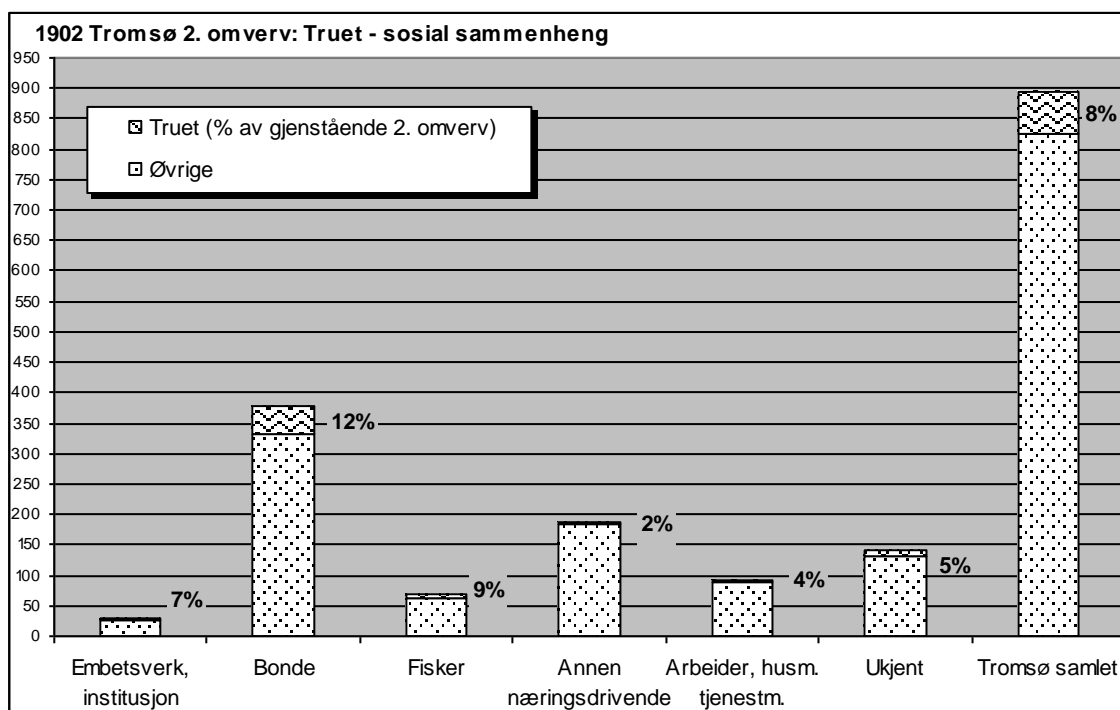
I 2006 er i alt 69 hus gitt status som truet på grunn av dårlig teknisk tilstand. Det tilsvarer 8 % av de gjenstående SEFRAK-registrerte husene.

Dette er et minimumstall da bare de åpenbart sterkt truete husene er telt med. Tallet gir en prognose om forventet tap i Tromsø i kommende år.

1902-114-031 032 033. Fotoene er fra 2001 til venstre og 2006 til høyre. På Vestregate 61 er kledning og takbelegg fjernet, bare skjelettet står igjen. Bygården skal være blant de eldste bolighusene i Tromsø, og var i 2001 blant de mest intakte bygårdene av denne typen, med original belistning og kledning. Det har lenge vært fremmet ønske om riving, men ennå i 2006 var situasjonen uavklart. I undersøkelsen inngår den nå som "Står" og "Truet".

3.3.2 Tilstand – sosial miljøssammenheng

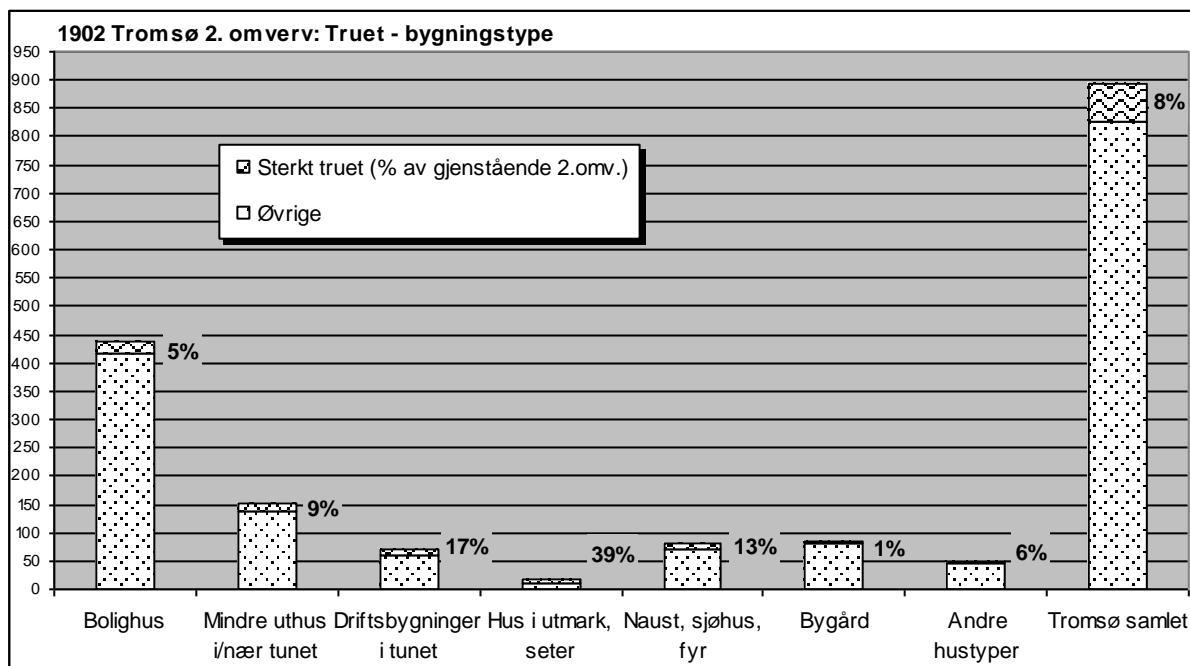
Primærnæringene har flest hus i kritisk dårlig stand, både i antall og prosentandel. Fiskernes prosentandel ligger nærmere gjennomsnittet. Lavest andel har gruppene "Annen næringsdrivende" og "Arbeider, husmann, tjenestemann".

Det er tilstanden til to opprinnelige skolestuer, som siden var tatt i bruk som våningshus, som gir den relativt høye andelen i "Embetsverk/institusjon".

*1902-3302-001.
Stuebygning ved Sør fjorden i Ullsfjord. Huset var først skolestue i Lakselvdalen, men ble flytta hit før 1900 og tatt i bruk som bolig. Den var ikke i bruk ved registreringen i 1993, og tilstanden bar alt da preg av at den hadde vært uten funksjoner ei tid.*

3.3.3 Tilstand – bygningstyper

De mest truete hustypene i forhold til antall, er ulike typer uthus. Mest truet i forhold til antallet er utmarkshus. Driftsbygninger i jordbruket og sjøbrukets hus har prosentandeler godt over gjennomsnittet. Minst truet er bygårdene, men også bolighusene ligger godt under gjennomsnittet.

Undersøkelsen støtter trenden fra 1. omverv, også da toppet driftsbygningene oversikten over kritisk dårlige hus. Andelen truete blant naust og sjøhus har økt noe i forhold til forrige omverv. Mest truet er "Hus i utmarka", dette dreier seg om meget få objekter. Tapet ligger litt over gjennomsnittet, og det spørs hvor mange hus eldre enn 1900 det vil være igjen i denne kategorien om noen år. Når det gjelder de mindre uthusa, er de som er i dårlig stand omtrent likt fordelt mellom bymiljøer og landet.

1902-4104-024. Anemark på Sommarøy. Ved registreringen i 1989 var huset i bruk som vedsjå, men det skal være bygd som småkrøtterfjøs på 1880-tallet. Det begynner nå å bli merket av manglende funksjon over tid.

1902-109-002. Lite bolighus som står og forfaller like ved et utbyggingsområde. Det er rest av et eldre lag bebyggelse i Strandvegen. Eiendommen ble etablert i 1860, men ellers er det ingen opplysninger om opprinnelig tilknytting. Det var i forfall også ved SEFRAK-registrering i 1992. Det er gitt rivetillatelse.

Baksiden av ei uthusrekke (1902-103-056) i bakgård i Tromsø sentrum. Et par av husene er sterkt truet. Foto 2006.

1902-0116-020. Inneklemt blant store nybygg ligger ett av de eldste husene i Tromsø. Det skal være bygd for en skredder ca. 1842. Det ble ombygd noe rundt midten av 1970-tallet. Ved registreringen i 1979 var det ennå i bruk. Mellom 2001 og 2006 har husets tilstand forverret seg.

1902-107-032. Bakgårdshus i Tromsø sentrum som har preg av dårlig vedlikehold. Det tilhørte en kjøpmann og var i bruk som lager ved registreringen. Tidligere har det rommet flere funksjoner.

1902-4503-023. Ei lita stue står tilbake etter fiskerbondens småbruk ved Kvaløyvågen. Den var ute av bruk ved registreringen i 1992, og tilstanden er ikke for god. Huset er omgitt av blandet yngre bebyggelse. Til venstre gjenreisningshus, yngre bolighus ligger høyere oppe.

1902-4504-014. Driftsbygning på småbruket Finnkjerka på Rebbenesøy. Den skal være bygd i første halvdel av 1800-tallet.

1902-4104-042. Huset skal ha vært bolighus for los og dampskipsekspeditor på Sommarøy. I flere år var det postkontor og rikstelefon her. Også ved registreringen i 1989 ble det opplyst at det var i dårlig stand.

1902-4001-024. Fembøringsnaust ytterst i Straumsfjorden. Huset sto også med en liten del av taket torvtekt ved registreringen i 1989. I 2006 var denne delen i svært dårlig stand.

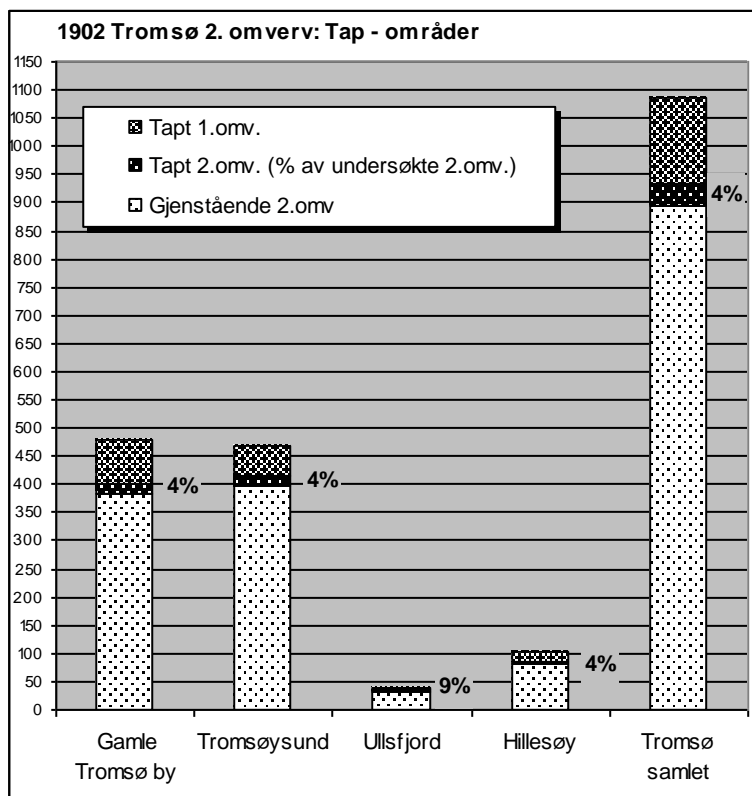
Til venstre: 1902-3306-001. Opprinnelig et fjøs, men har de siste årene vært brukt som vedsjå. Den står på et småbruk som er bygd i etterkrigstid, i lia over bygningene i tunet. **Til høyre:** 1902-3306-002. Naust ved Ullsfjorden, det har opprinnelig stått som høyløe lenger opp i lia. Alt ved SEFRAK-registrering skal tilstanden ha vært noe redusert av råte. Fjøset/vedsjåen er definert som samisk av Sametinget.

4 Geografiske variasjoner

4.1 Tap og geografiske variasjoner

4.1.1 Tap – områder: tidligere kommuner

Ullsfjord topper, mens Gamle Tromsø by har den klart laveste relative tapsandelen. De øvrige områdene følger gjennomsnittet.

Dette er det motsatte av forrige omverv. Ullsfjord hadde da den laveste tapsandelen, og Gamle Tromsø den høyeste.

Sett i antall bygninger har flest gått tapt i Gamle Tromsø by og Tromsøysund.

Forskjellene i tapsandeler i 2001 kan ha med ulike registrerings-tidspunkter å gjøre. Ullsfjord var den av de gamle kommunene som kom sist i gang med SEFRAK-registreringen, i første halvdel av 1990-tallet. Mens i Gamle Tromsø by, som hadde høyeste tapsandel i 2001, var det meste registrert i andre halvdel av 1970-tallet. Tapsandelene i forhold til bestanden som ble registrert, har derfor jevnet seg noe ut.

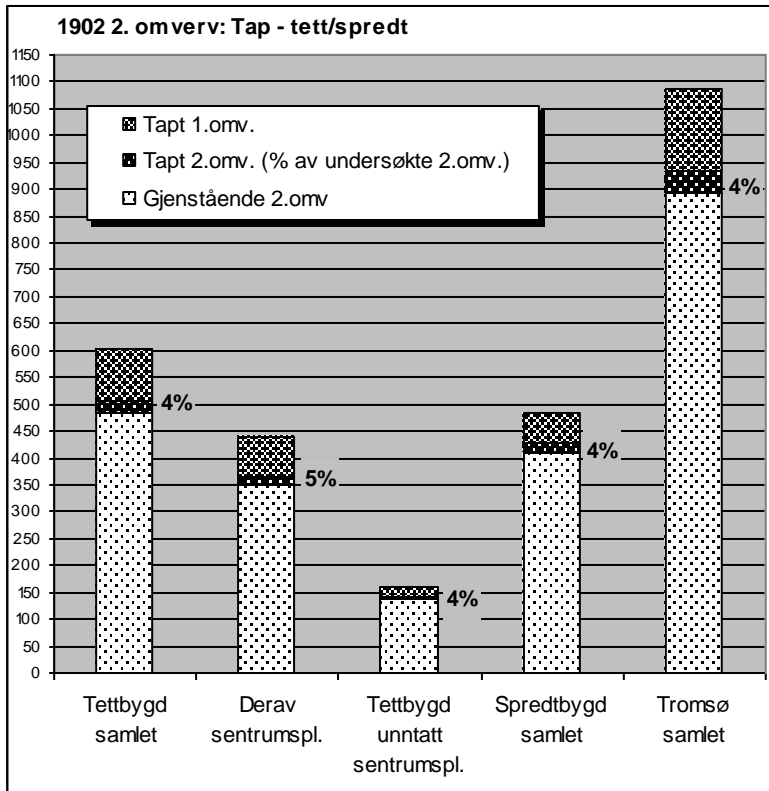

1902-107-031. Opprydding i bakgården i Strandgate-kvartalet. Det er registrert flere eldre bakgårdshus av ulike typer i kvartalet som ligger sentralt i byen. Men flere er i dårlig stand, og flere har vedtak om riving. To er revet siden 1. omverv. Det innfelte huset skal opprinnelig ha vært driftsbygning, men har nok hatt ulike funksjoner, og var ved registreringen i 1992 i bruk av glassmester.

1902-3302-004. Sommerfjøsset/stallen ved Sørfjorden i Ullsfjord var i dårlig stand ved registreringen i 1993 og er nå ryddet bort. Opprinnelig var den del av et større uthus som ble delt og flyttet på 1920-tallet.

4.1.2 Tap – tettbygd/spredtbygd

Området av Tromsø by som omfattes av Sentrumsplanen har noe høyere relativ tapsandel enn de øvrige områdene fordelt på tettbygd/spredtbygd. De andre følger gjennomsnittet.

I 2001 var det store variasjoner mellom tettbygd og spredtbygd, men også da lå sentrumsplanområdet høyere enn gjennomsnittet (18 % mot et gjennomsnitt på 14 %).

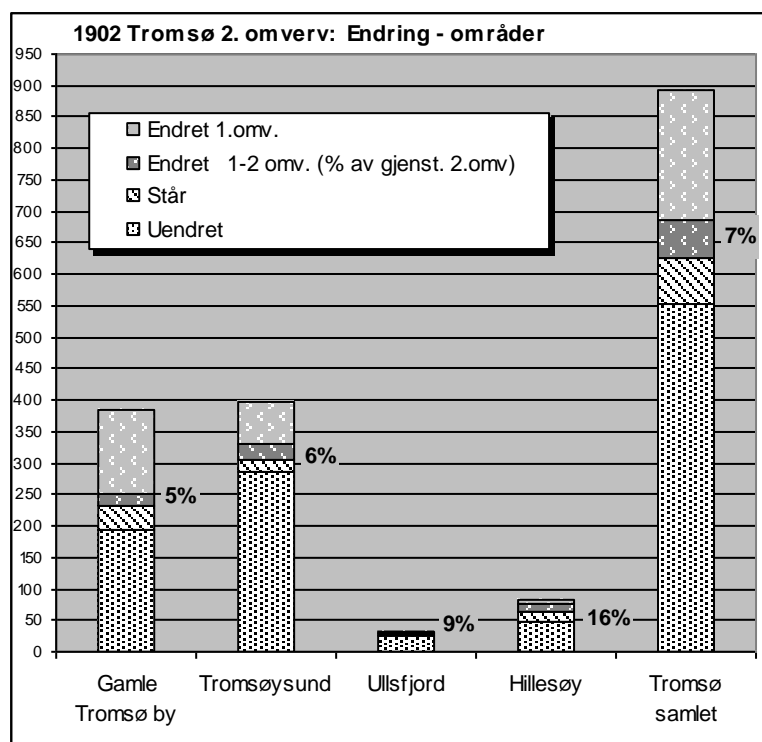
Tapet i sentrumsplanområdet ved 2. omverv utgjøres av 17 hus, mot 76 ved 1. omverv. Det består av alle typer hus, fra staselige bygårder og sjøhus, til falleferdige bakgårdsuthus. Noen få av de viktigste er flyttet eller ligger lagret for gjenoppsetting.

1902-0106-003 004 005. Holmboebryggene på Prostneset. Det er planlagt rehabilitering av bryggene. I bakgrunnen til høyre reiser et nytt hotellbygg seg. En mindre brygge måtte vike plassen for dette, et av få tap i kategorien sjøhus/naust mellom 1. og 2. omverv (innfelt bilde, 1902-106-002). Den hvite brygga innerst, Arnesenbrygga, er nylig pusset opp med fornyete fasader. Hurtigruta ligger ved kai. Foto:2006.

4.2 Endringer og geografiske variasjoner

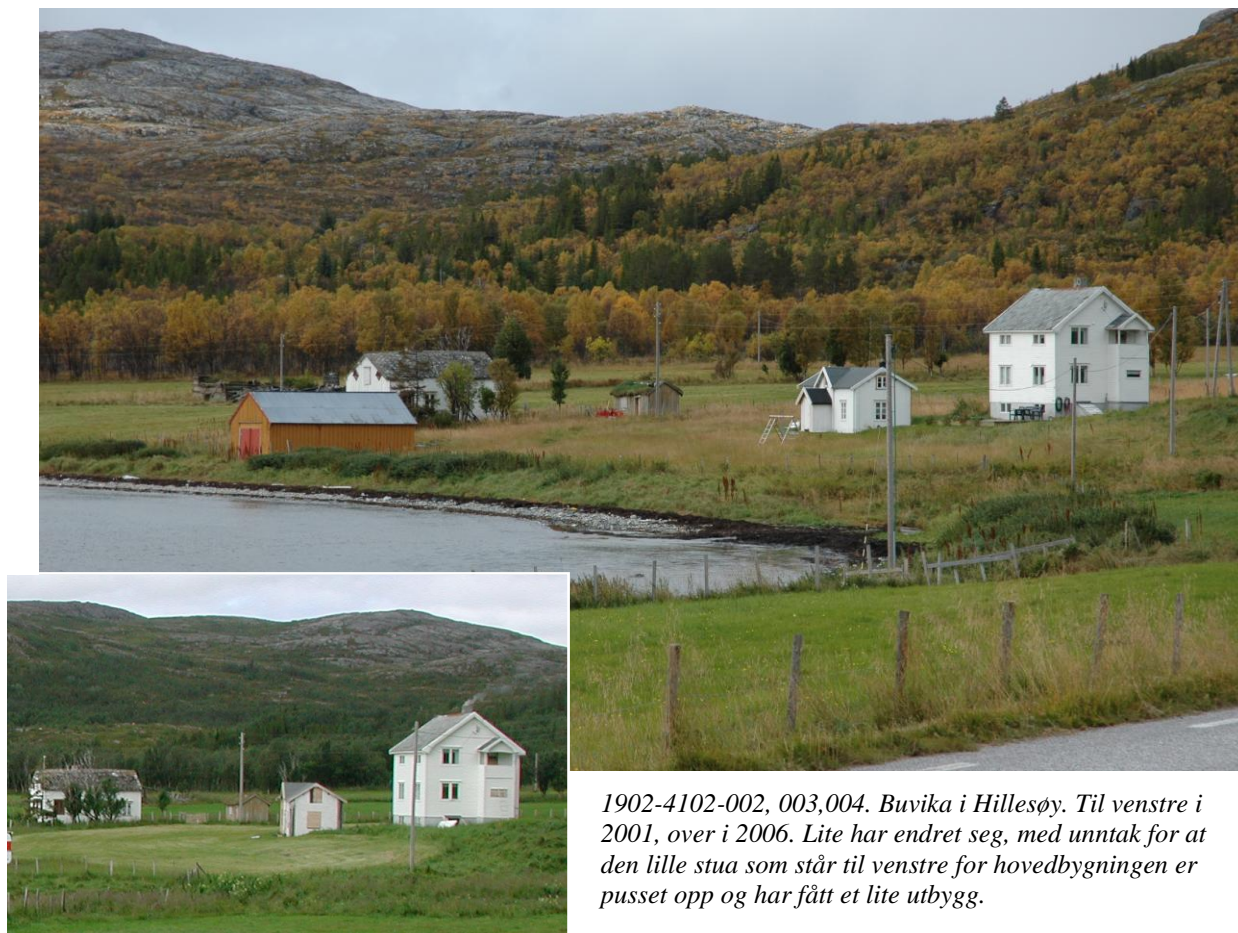
4.2.1 Endring – områder: Tidligere kommuner

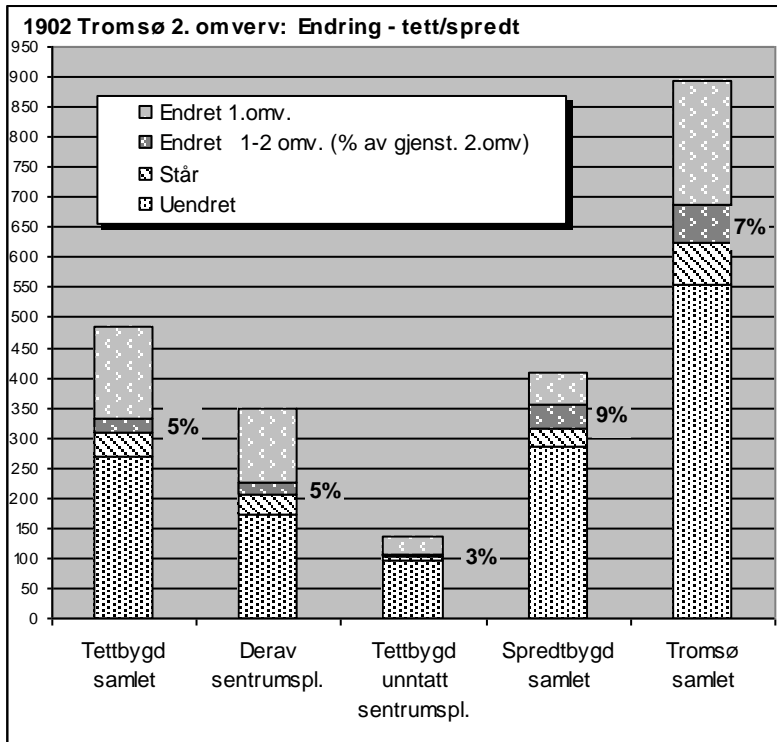
Resultatet er, som for tap, motsatt av 1. omverv. Noe som i hvert fall dels kan forklares av tidsforskjellen i registreringsperioden for 1. omverv.

Forskjellen i hvor stor relativ andel av bebyggelsen som er endret siden 1. gangsregistrering har derfor jevnet seg noe ut.

Resultatet er, som for tap, motsatt av 1. omverv. Noe som i hvert fall dels kan forklares av tidsforskjellen i registreringsperioden for 1. omverv.

4.2.2 Endring – tettbygd/spredtbygd

De spredtbygde områdene har den største andelen med nye endrete hus, klart over den totale for kommunen.

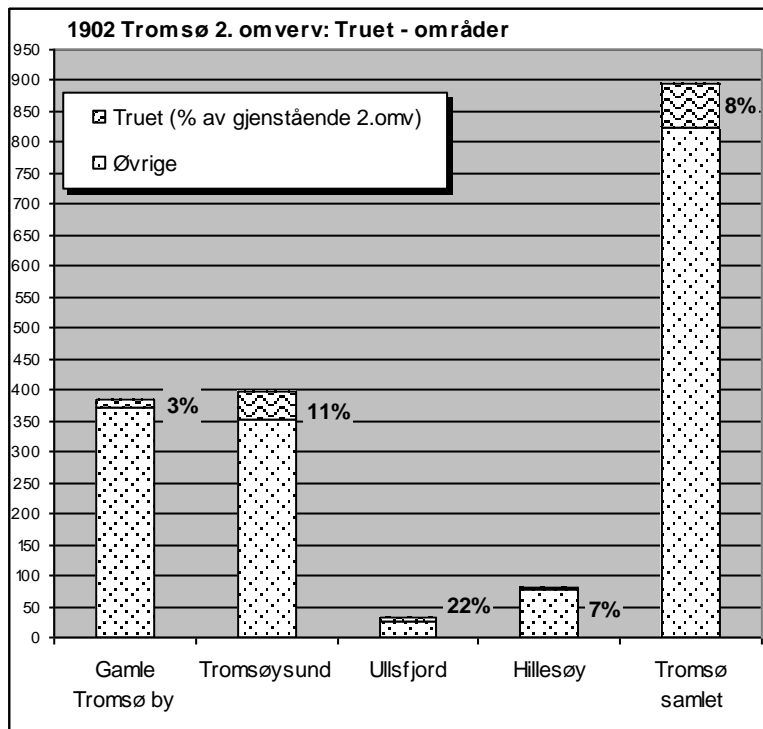
Etter 1. omverv hadde spredtbygde områder en lavere andel av de endrete. Dette er nå noe utlignet. Årsaken kan være at hovedtyngden av de spredtbygde områdene ble registrert langt seinere enn tettbebyggelsen på Tromsøya, dvs. at de i 2001 hadde langt kortere tid å bli endret på.

1902-119-078, 079. Fra Tromsø sentrum, kvartalet mellom Mellomvegen og Grønnegata. Bolighusene utvides stadig mot bakgårdene.

4.3 Tilstand og geografiske variasjoner

4.3.1 Tilstand – områder: Tidligere kommuner

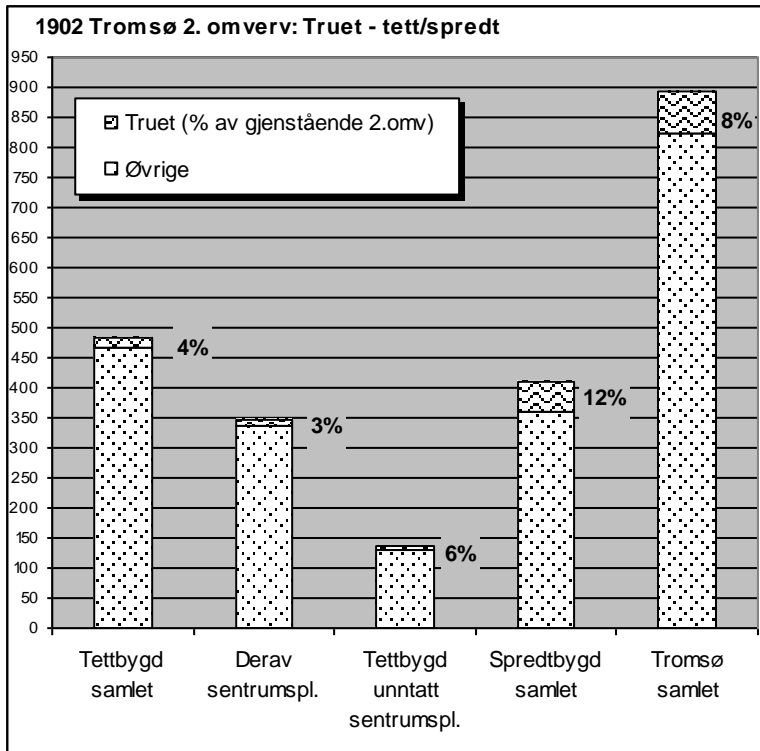
De gamle landkommunene har de klart høyeste andelene av hus i dårlig stand. Området som er definert som Gamle Tromsø by har den laveste prosentandelen, langt under gjennomsnittet.

Denne parameteren ble ikke undersøkt ved 1. omverv. Gamle Tromsø by har færrest andel av truete hus. Halvparten av de truete husene i byen gjelder mindre bakgårdsuthus som er blitt overflødige. De øvrige er spredt på ulike typer hus.

1902-113-041 (1900), 044,047. Rekke med uthus i Vestre gate, hvorav to er i dårlig stand.

4.3.2 Tilstand – tettbygd/spredtbygd

De spredtbygde områdene har en prosentandel kritisk truete hus klart over gjennomsnittet. Tettbygde områder inkludert Sentrumsplanen, har en truet andel godt under gjennomsnittet. Bygninger som inngår i Sentrumsplanen er i best stand.

Denne parameteren ble ikke undersøkt i 2001. Men det forsterker inntrykket som oversikten over landbebyggelsen gir, at i byen er det fortsatt bruk for de fleste bygninger og få står og forfaller. Det er også mer begrenset hvor lenge hus får stå og forfalle i tettbygde områder.

1902-2020-001, 002, 003. Bruk på Kvaløysletta. Bygningene har begynt å forfalle, men jordveien holdes i hevd. På motsatt side av Sandnessundet boligfelt på Tromsøya.

5 Utvikling og tendenser

5.1 Hovedtrekk ved utviklingen

I 2006 hadde Tromsø 63 596 innbyggere. Fra 2001 til 2006 har befolkningen økt med 2700 personer. Det tilsvarer 4 %. Befolkningsøkningen er særlig konsentrert til Tromsøya der de fleste bo- og næringsområdene ligger, og til bydelene i Tromsdalen og på Kvaløya. Byen har et behov for økt areal for boligbygging og næringsformål, både for nyetablering og relokalisering.

Samtidig går folketallet ned i bygdene. I de ytre delene av distriktet er det en utfordring å opprettholde bosettingen, mens de bynære (pendlingspregete) områdene har hatt en befolkningsvekst. Ullsfjordområdet har hatt den største befolkningsnedgangen i kommunen.

Det er derfor store forskjeller i utfordringene for sentrum og distrikt i kommunen. I de bynære områdene er utbyggingspresset stort, mens det er lite i distriktene og behovet for nye virksomheter er her stort.

Tromsø er den tredje største landbrukskommunen i Troms. I 2007 var det vel 100 bruk i drift, dette var en halvering sett i forhold til 1999, men produksjonsarealene er stort sett de samme. I økende grad blir jordbruket kombinert med annen inntekt.

Landbruksområdene i kommunen ligger både i bynære områder og i ulike deler av distrikts-Tromsø. Det er press på sentrale jordbruksområder, men så langt har det vært viktig å verne om de beste landbruksarealene i bynære områder.

Tilgangen til lokalt produsert mat, langsiktige forvaltninger av kulturlandskapet, samt bidra til livskraftige bygdesamfunn er sentrale hovedoppgaver for jordbruket.

Kulturminnetemaet i plansammenheng

I 1995 ble "Bevaring i Tromsø sentrum" presentert. Den inngår i kommunedelplanen for sentrum og blir betegnet som "Sentrumsplanen". Den ble revidert i 1998. En ny revidert utgave av denne ble utarbeidet, men ble foreløpig lagt på is. Planutvalget hadde i 2005 satt til side utkastet til sentrumsplan datert 10.08.2004 og besluttet å sette i gang prosjektet "Byutviklingens år". Ny kommuneplan for hele kommunen var (2006) under utarbeidelse.

Kulturplan for Tromsø 2007-2010 ble vedtatt i 2007. Den har som mål å gjøre kulturminner og lokalhistorie til en ressurs for stedsutvikling. I handlingsprogrammet står det bl.a.:

- Byantikvartjenesten skal rustes opp. Tjenesten må ha et særlig ansvar for å bidra til å følge opp bevaringsverdige kvartaler og bygninger iht. Sentrumsplanen.
- Kulturminner, museumssamlinger og lokalhistorie skal stimuleres gjennom økte tilskuddordninger og dokumentasjon/registrering. Kystkultur og krigsminner er prioriterte områder.
- Kulturarven og kulturminner er viktig i næringssammenheng, og må innarbeides i det regionale utviklingsselskapet som skal opprettes.
- Samisk språksenter i Ullsfjord/Moska skal videreutvikles som et språk- og kultursenter for regionen. Samiske kulturminner og samiske stedsnavn skal inngå i dette arbeidet.

1902-1502-002,003-(1900): Gårdsbebyggelse på Kalsletta i Tromsdalen. Nye boligfelt nærmer seg det gamle gårdsanlegget som allerede er gjennomskåret av en av hovedvegene inn til Tromsø. I bakgrunnen Tromsøya.

5.2 Tendenser i trusselbildet.

Fraflytting og stagnasjon i utkantene i kombinasjon med stort befolkningspress og sentrumspress sentralt, preger utviklingen i perioden – og kan spores i endringene i kulturminnebestanden.

De største tapstallene i perioden 2001–2006 er knyttet til hus for primærnæringene. Fraflytting, men også annen nedbygging av jordbruk står bak de fleste, men også modernisering av den eksisterende bebyggelsen. Tapene til gruppen bønder og fiskere er noe høyere enn gjennomsnittet. Driftsbygninger og mindre uthus i jordbruket har tapsprosent på nær det dobbelte av gjennomsnittet, og mange er i dårlig stand. Tapstallene fordelt på sentrum/periferi eller tettbygd/spredtbygd er på noen unntak nær jevnt fordelt. Men ser man tapstallene for primærnæringens hus i sammenheng med oversikten over fordelingen av kritisk dårlige hus på spredtbygde områder og utkantene, forsterkes trusselbildet og gir en pekepinn om hvor tapene kan komme i kommende år.

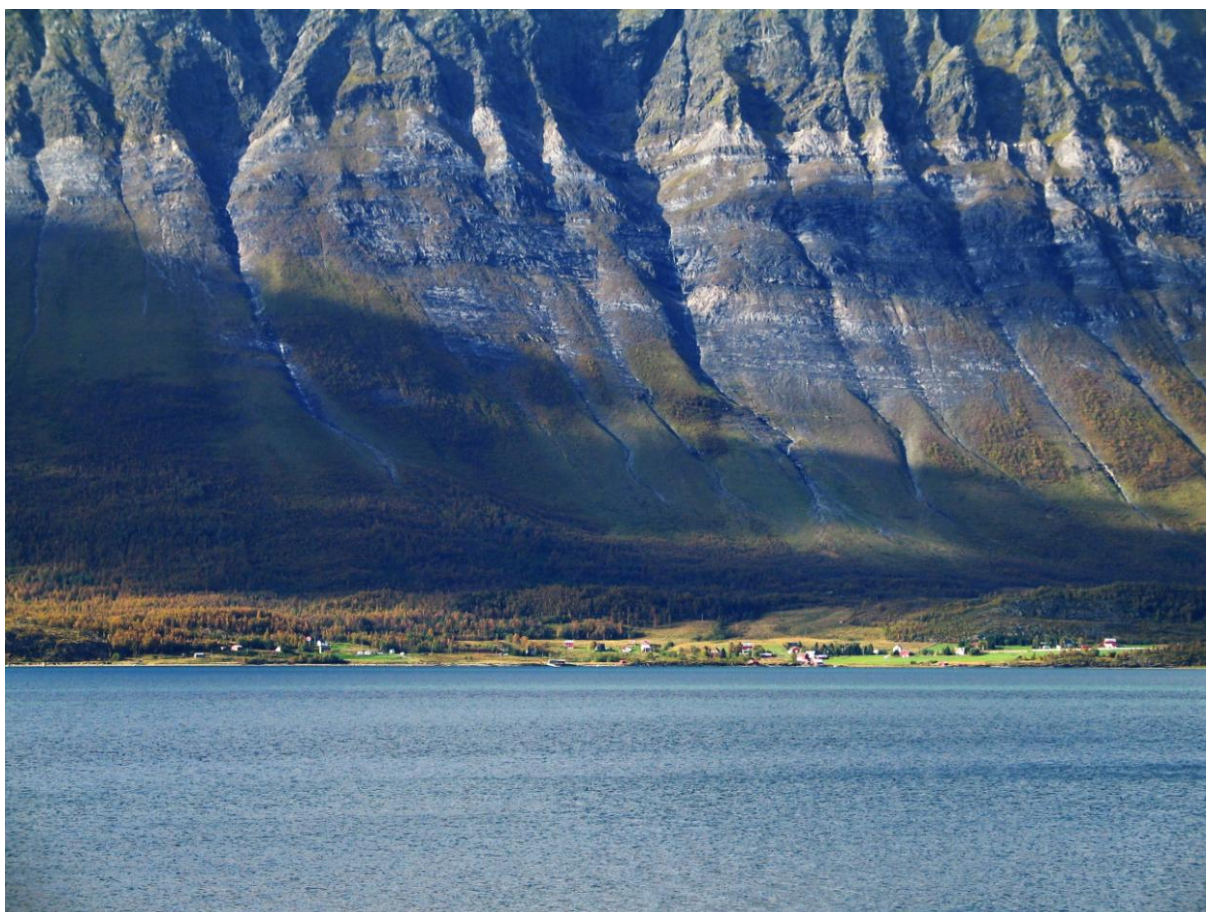
Av utkantene er det nå den lille bestanden eldre hus i Ullsfjord som framstår som mest sårbar. Dette har kommet tydeligere fram etter 2. omverv. Det gjelder i forhold til tap hvor Ullsfjords relative andel ligger godt over gjennomsnittet, og i andelen kritisk dårlige hus. Ullsfjord har også hatt den største fraflyttingen. Den samiske kulturen i Tromsø har sine kjerneområder her. Siden Sametingets befaring i området i 2002 har tre SEFRAK-registrerte bygninger gått tapt.

Miljøer med opprinnelig tilknytning til småårsfolk har hatt en relativt stor andel av tapene i denne perioden, med høyest tapsprosent i forhold til gjennomsnittet. Her er det først og fremst tap av hus som dokumenterer Tromsø bys arbeidermiljøer som gir utslaget. Disse viste seg som en sårbar gruppe også ved 1. omverv – det sto få tilbake etter 2001. Også innenfor området for Sentrumsplanen var flere

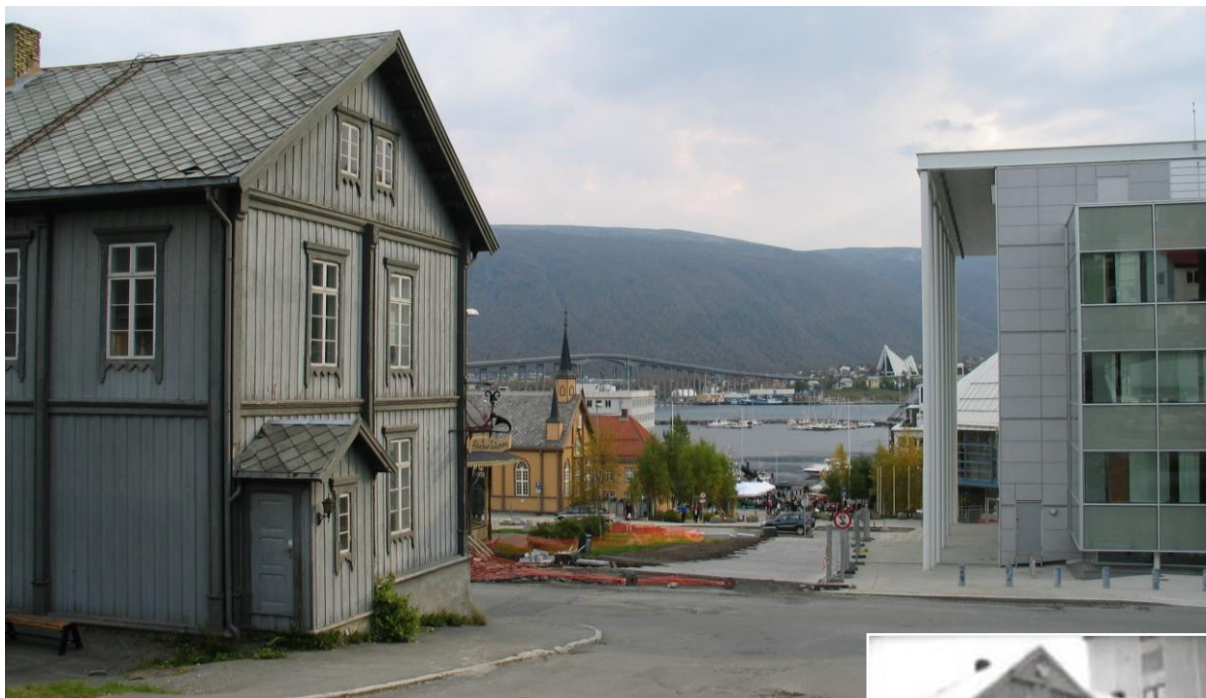
bolighus og små uthus med bakgrunn i dette sosiale sjiktet borte i 2006 – revet for å gi plass til store bygningskomplekser.

Til tross for årelangt fokus på vern, viser oversikten over tap fordelt på parameteren tettbygd/spredtbygd at området for Sentrumsplanen ligger noe over gjennomsnittet, selv om tendensen er mindre enn etter 1. omverv. Riving for oppføring av nye hus eller annen ny arealbruk står bak minst halvparten av tapene i perioden, og illustrerer et sterkt arealpress som særlig er merkbart i byen. Litt under 1/3 av tapene kan knyttes til noen av de store byggeprosjektene i bykjernen. Sentrumsplanen er ikke formelt vedtatt, og det er fremdeles press på eldre hus i den gamle bykjernen, noe foreslåtte prosjekter viser.

Stor byggeaktivitet preget mest alle undersøkte miljøer i byen og de bynære områdene på tidspunktet for undersøkelsen i 2006. Omgivelsene til tidligere eldre gårdsbruk og fiskerbondebruk langs innfartsvegene til byen, er under sterk endring og påvirket av byveksten. En skulle ha ventet at det resulterte i høyere andel av tapte og endrete, men disse områdene ligger nær gjennomsnittet. Mye av den gamle bebyggelsen assimileres i byggefeltene, men det må også sies at situasjonen virker uavklart for flere anlegg, og også her er det mange hus i dårlig stand.

Grendene i Ullsfjord ligger på en smal landbrem under bratte fjell. Her over Sørfjorden mot Lavangen. De fleste husene i miljøet er datert til etter 1900.

1902-0114-010. Fra Rådhusparken mot Ishavskatedralen. Rådstua fra 1864 til venstre, det nye rådhuset fra 2005 til høyre. "Det lille kulturhus" i Grønnegata 104 (innfelt bilde) måtte vike plassen da det nye rådhuset ble bygd, men først etter lang debatt med innsigelser fra Riksantikvaren. Det lå mot parken på motsatt side av hjørnet på det nye rådhuset som ses her. Tromsø kommunes vedtak om regulering til bevaring fra 2002 måtte gjøres om.

Ordskiftet dreide seg om kommunens forpliktelser for kostnadene ved flytting og istandsetting kontra riving – i forhold til verneverdien. Da arbeidet med det nye rådhuset begynte i 2003, ble huset midlertidig plassert i Rådhusparken. I 2006 sto det lagret ved Tromsø Skipsverft. I 2008 grep Miljøverndepartementet inn og bestemte at det ikke skulle rives. Endelig plassering i Skansegata 2 ble vedtatt, og Norges Miljøvernforbund fikk tilslag på å overta det – med ansvaret for å sette det i stand.

1902-116-002. "Frisørhuset" Grønnegata 62 er et av få eldre hus som står igjen etter byfornyelsen i Grønnegata. Huset er regulert som bevaringsområde. I 2001 sto det for seg selv på hjørnet, bygningene nærmest er kommet opp siden da.

"Forstedene" Kalsletta over og Kroken under, ligger på østsida av Tromsøysundet – på hver sin side av Tromsøysundbrua. Byveksten med boligbebyggelse er i ferd med å innhente begge steder. Det er registreringer av eldre gårdsbebyggelse mellom den yngre hele vegen. En skulle ha ventet et noe større rive- og endringspress i dette bynære strøket langs Tromsøysund, men området ligger nær gjennomsnittet både mht. tap og endring.

Den gamle driftsbygningen på Kalsletta (1902-1501-016) er et fint eksempel på "enhetslåven" fra slutten av 1800-tallet. Den er ikke lenger i tradisjonell bruk, men er pusset opp og vedlikeholdt uten "endring" i forhold til SEFRAK-registreringen i 1992. På Kroken (1902-1203-001-03) er den gamle driftsbygningen borte, mens våningshuset står som et vanlig bolighus blant de andre, og det gamle naustet står i en liten gruppe med noe yngre naust ved stranden.

Det bygges mye i sentrum av Tromsø 2006. **Over:** Tollkontoret (1902-104-020) fra 1840 er freda. Her er en ny boligblokk i ferd med å reise seg på kaikanten der det før var næringsbygg – en typisk endring i sjøfrontmiljøet til norske byer. **Under:** Sjøgata bak Prostneset. I bakgrunnen utvider Raddison SAS sitt hotell og kongressenter til "Nord-Norges største".

1902-3202-023-030. Ryøya i Straumfjorden sett fra Vikran. Bebyggelsen på fiskerbondebruket på øya er komplett med mange eldre hus godt bevart. Det er Universitetet i Tromsø som eier Ryøya, hvor Institutt for arktisk biologi har forskningsfarm med moskus. De beiter fritt og noen av dem ses i skogbrynet over tunet.

1902-4508-001, 002, 003 m.fl. Det gamle gjestgiverstedet Finnkroken. Det er nå mest brukt til ferieformål.

Kilder

Litteraturliste

Aschehoug og Gyldendals *Store norske leksikon*, 1994 og "storenorskeleksikon.no", 2006.

Bakke P.: *Tromsø by's utvikling*. Foreningen til norske fortidsminnemerkeres bevaring. Årbok 1983.

Hegstad, Sveinulf, redaktør. *Fotefar mot nord nr. 77*. Tromsø – byvandringar.

Sametinget: *Byggeskikk i nordsamiske områder*. Verne- og forvaltningsplan for samiske bygninger. Rapport 3 fra feltarbeid sommeren 2002.

Tromsø kommune, Byantikvaren: *Kulturminneplakaten*. 2000.

Tromsø kommune. Kommuneplanens arealdel distrikt 2008-2018

Tromsø kommune. Kulturplan for Tromsø kommune. Handlingsprogram 2007–1010

Tromsø kommune. Landbruksplan 2002

Tromsø kommune, plansjefen: Bevaring i Tromsø sentrum. 1995, redigert 1998.

Tromsø kommune, *Samisk historie*, www.tromso.kommune.no. (Kilde: Forprosjekt "Tromsø som internasjonal urfolksby", utarbeidet av Romsa sámi searvi-NSR / Tromsø sameforening-NSR.)

Tromsø kommune. Sentrumsplanen 2004. Kommunedelplan for sentrum. Ikke vedtatt.

Utrykte kilder, arkiv m.m.

SEFRAK-registreringen Tromsø (1978–93), skjemaer og kart.

Statistisk sentralbyrå. 1981. *Dokumentasjon 1980*. Kongsvinger.

Statistisk sentralbyrå. Faktaark, 1999. *Jordbrukstillingen Tromsø*. (www.ssb.no)

Statistisk sentralbyrå. 2001. *Befolkningsøkningen i kommunene*. (www.ssb.no)

Statistisk sentralbyrå. 2006. *Befolkningsutviklingen i kommunene*. (www.ssb.no).

Statistisk sentralbyrå. 2006. *Tall om Tromsø kommune*. (www.ssb.no).

Statens kartverk. Topografisk hovedkartserie M711.

Informasjon: Olav Austlid Troms fylkeskommune, Randi Sjøli Sametinget og Johanne Sognnæs Tromsø kommune.

Vedlegg 1. Bygningstyper: tapt, endret, truet – tabell

1902 Tromsø	Under- søkt 1.omv.	Tapt 1. omv.		Under- søkt 2. omv.	Tapt 2. omv		Gjenstående 2.omv	Endret: A, B, C*		A: stor endring*		B: middels endring*		C: liten endring*		Står*	Uendret	Derav truet*	
Type hus		antall	%		antall	%		antall	%	antall	%	antall	%	antall	%			antall	%
Bolighus	508	54	11 %	454	15	3 %	439	165	38 %	5	1 %	46	10 %	114	26 %	30	244	21	5 %
Sidebygning	33	4	12 %	29	2	7 %	27	8	30 %	0	0 %	3	11 %	5	19 %	2	17	3	11 %
Stabbur, loft	14	2	14 %	12	0	0 %	12	1	8 %	0	0 %	0	0 %	1	8 %	0	11	1	8 %
Mindre uthus i/nær tunet	156	31	20 %	125	12	10 %	113	18	16 %	1	1 %	4	4 %	13	12 %	13	82	10	9 %
Mindre uthus i/nær tunet	203	37	18 %	166	14	8 %	152	27	18 %	1	1 %	7	5 %	19	13 %	15	110	14	9 %
Fjøs, stall, låve	38	9	24 %	29	5	17 %	24	3	13 %	0	0 %	0	0 %	3	13 %	3	18	6	25 %
Driftsbygning	65	15	23 %	50	2	4 %	48	9	19 %	1	2 %	6	13 %	2	4 %	4	35	6	13 %
Driftsbygninger i tunet	103	24	23 %	79	7	9 %	72	12	17 %	1	1 %	6	8 %	5	7 %	7	53	12	17 %
Utløe, sommerfjøs	19	1	5 %	18	1	6 %	17	1	6 %	0	0 %	1	6 %	0	0 %	2	14	7	41 %
Kvern, sag	2	1	50 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	0	0	0 %
Koie	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0	0 %
Hus i utmark, seter	22	3	14 %	19	1	5 %	18	1	6 %	0	0 %	1	6 %	0	0 %	3	14	7	39 %
Naust, sjøbu	84	12	14 %	72	2	3 %	70	5	7 %	0	0 %	1	1 %	4	6 %	5	60	11	16 %
Sjøhus, brygge	16	3	19 %	13	1	8 %	12	4	33 %	1	8 %	0	0 %	3	25 %	1	7	0	0 %
Naust, sjøhus, fyr	100	15	15 %	85	3	4 %	82	9	11 %	1	1 %	1	1 %	7	9 %	6	67	11	13 %
Bygård	89	6	7 %	83	0	0 %	83	43	52 %	1	1 %	9	11 %	33	40 %	2	38	1	1 %
Næringsbygg	14	2	14 %	12	0	0 %	12	2	17 %	0	0 %	2	17 %	0	0 %	5	5	1	8 %
Forretningsbygg	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	3	0	0 %
Hotell, kafé m.m.	8	0	0 %	8	0	0 %	8	4	50 %	0	0 %	0	0 %	4	50 %	0	4	0	0 %
Skole	9	2	22 %	7	0	0 %	7	1	14 %	0	0 %	1	14 %	0	0 %	0	6	2	29 %
Forsamlingshus	9	6	67 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	33 %	0	2	0	0 %
Kommunehus	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
Bygdemagasin, tollbu	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	33 %	1	1	0	0 %
Ukjent	11	3	27 %	8	0	0 %	8	2	25 %	0	0 %	0	0 %	2	25 %	2	4	0	0 %
Annet	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
Andre hustyper	61	13	21 %	48	0	0 %	48	11	23 %	0	0 %	3	6 %	8	17 %	9	28	3	6 %
1902 Tromsø samlet	1086	152	14 %	934	40	4 %	894	268	30 %	9	1 %	73	8 %	186	21 %	72	554	69	8 %

* gjenstående 100 %

Vedlegg 2. Registreringskretser: tapt, endret, truet – tabell

1902 Tromsø	Under-søkt 1.omv.	Tapt 1. omv.		Under-søkt 2. omv.	Tapt 2. omv		Gjenstående 2.omv	Endret: A, B, C*		A: stor endring*		B: middels endring*		C: liten endring*		Står*	Uendret	Derav truet*	
		antall	%		antall	%		antall	%	antall	%	antall	%	antall	%			antall	%
102 Pølishavna	11	6	55 %	5	0	0 %	5	3	60 %	0	0 %	0	0 %	3	0 %	0	2	1	20 %
103 Håndverkeren	68	9	13 %	59	4	7 %	55	27	49 %	1	2 %	6	11 %	20	0 %	5	23	2	4 %
104 Skansen	29	2	7 %	27	0	0 %	27	9	33 %	0	0 %	2	7 %	7	0 %	4	14	1	4 %
105 Stortorget	13	0	0 %	13	0	0 %	13	4	31 %	0	0 %	1	8 %	3	1 %	1	8	0	0 %
0106	5	0	0 %	5	0	0 %	5	1	20 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	1	3	0	0 %
107 Prostneset	32	1	3 %	31	0	0 %	31	15	48 %	1	3 %	3	10 %	11	0 %	3	13	3	10 %
108 Stranda	17	6	35 %	11	0	0 %	11	7	64 %	0	0 %	2	18 %	5	2 %	0	4	0	0 %
109 Landskirka	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
111 Bukta	7	0	0 %	7	0	0 %	7	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	7	0	0 %
112 Nordbyen	42	9	21 %	33	1	3 %	32	17	53 %	0	0 %	2	6 %	15	0 %	6	9	0	0 %
113 Nordbybakkene	38	4	11 %	34	1	3 %	33	5	15 %	0	0 %	2	6 %	3	0 %	3	25	1	3 %
114 Rådhuskretsen	43	13	30 %	30	0	0 %	30	11	37 %	0	0 %	2	7 %	9	0 %	3	16	1	3 %
115 Brannstasjonen	37	4	11 %	33	4	12 %	29	7	24 %	0	0 %	1	3 %	6	0 %	2	20	1	3 %
116 Vognmannskretsen	20	6	30 %	14	0	0 %	14	5	36 %	0	0 %	0	0 %	5	0 %	1	8	1	7 %
117 Meieribakken	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	3	1	33 %
118 Canning	22	5	23 %	17	0	0 %	17	9	53 %	1	6 %	5	29 %	3	2 %	0	8	0	0 %
119 Prostjorda	62	11	18 %	51	3	6 %	48	21	44 %	0	0 %	4	8 %	17	0 %	5	22	0	0 %
121 Russegrava-Valhall	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	1	1	0	0 %
122 Rambergan	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
123 Øvre Bykrets	10	2	20 %	8	0	0 %	8	2	25 %	0	0 %	1	13 %	1	2 %	0	6	0	0 %
124 Vannsletta	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	2	0	0 %
126 Engenstykket	6	0	0 %	6	0	0 %	6	4	67 %	0	0 %	0	0 %	4	0 %	0	2	0	0 %
127 Sørbyen	5	0	0 %	5	0	0 %	5	4	80 %	0	0 %	1	20 %	3	4 %	0	1	0	0 %
202 Holt-Åsgård	5	0	0 %	5	0	0 %	5	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	5	1	20 %
203 Soltun - Åsli t	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
211 Brekkevoll-Alfheimmyra	3	2	67 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
212 Sommerlyst	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	6 %	0	3	0	0 %
213 Forhåpningen-Myreng - t	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
214 Skoglyst-Laurdal - t	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	25 %	0	1	0	0 %
301 Fiskerihamna	1	0	0 %	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	0	0	0 %

1902 Tromsø	Under-søkt 1.omv.	Tapt 1. omv.		Under-søkt 2. omv.	Tapt 2. omv		Gjenstående 2.omv	Endret: A, B, C*		A: stor endring*		B: middels endring*		C: liten endring*		Står*	Uendret	Derav truet*	
		antall	%		antall	%		antall	%	antall	%	antall	%	antall	%			antall	%
311 Nøysomheten	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	1	0	0 %
312 Godthåp	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	11 %	0	2	0	0 %
313 Ishavet	2	1	50 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
314 Storskogen	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
315 Maryborg	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
415 Sandnes - Bergli	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	3	0	0 %
501 Kysten	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	3	0	0 %
502 Lanesodden	1	0	0 %	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0	0 %
511 Bjerkaker	3	0	0 %	3	0	0 %	3	2	67 %	0	0 %	1	33 %	1	11 %	0	1	0	0 %
512 Brødrene Minde	4	1	25 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	11 %	0	2	0	0 %
513 Kveldro	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0	0 %
1201 Skjelnan	19	1	5 %	18	2	11 %	16	7	44 %	0	0 %	2	13 %	5	1 %	1	8	1	6 %
1203 Krokenstranda	3	1	33 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	1	1	50 %
1305 Kolbakbukta – Sauestad	3	0	0 %	3	1	33 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	25 %	0	1	0	0 %
1309 Krøkebærsetta	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	4	0	0 %
1401 Otium	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0	0 %
1403 Lilleaksla - t	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
1405 Hungeren	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	6 %	0	3	0	0 %
1501 Reinelveallielvas	17	4	24 %	13	0	0 %	13	1	8 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	12	1	8 %
1502 Nordberg	21	1	5 %	20	0	0 %	20	8	40 %	0	0 %	3	15 %	5	1 %	0	12	4	20 %
1503 Holmesletta	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	3	0	0 %
1504 Sandvika	6	1	17 %	5	0	0 %	5	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	4	0	0 %
1505 Hundbergan - s	1	0	0 %	1	0	0 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
2010 Toften	3	1	33 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
2020 Lanes – Finnvika	6	0	0 %	6	1	17 %	5	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	4	1	20 %
2030 Kvaløysletta	4	0	0 %	4	0	0 %	4	1	25 %	0	0 %	1	25 %	0	6 %	0	3	2	50 %
2050 Kaldfjordbotn	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	1	50 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
2060 Eidkjosen	3	1	33 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
2070 Håkøybotn	5	0	0 %	5	0	0 %	5	1	20 %	0	0 %	1	20 %	0	4 %	1	3	2	40 %

1902 Tromsø	Under-søkt 1.omv.	Tapt 1. omv.		Under-søkt 2. omv.	Tapt 2. omv		Gjenstående 2.omv	Endret: A, B, C*		A: stor endring*		B: middels endring*		C: liten endring*		Står*	Uendret	Derav truet*	
		antall	%		antall	%		antall	%	antall	%	antall	%	antall	%			antall	%
Ketser																			
3001 Oldervik	10	1	10 %	9	1	11 %	8	1	13 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	7	1	13 %
3002 Skittenvik	8	1	13 %	7	0	0 %	7	4	57 %	0	0 %	1	14 %	3	2 %	0	3	0	0 %
3101 Lauksletta	7	0	0 %	7	1	14 %	6	1	17 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	5	2	33 %
3102 Fagernes/Ramfjordmoen-t	5	0	0 %	5	1	20 %	4	1	25 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	1	2	1	25 %
3103 Sørbotn	14	2	14 %	12	0	0 %	12	1	8 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	11	2	17 %
3104 Hanslarsanes	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	1	1	0	0 %
3105 Kristofferjorda - s	10	1	10 %	9	1	11 %	8	2	25 %	1	13 %	0	0 %	1	0 %	0	6	3	38 %
3106 Andersdal	16	0	0 %	16	0	0 %	16	5	31 %	1	6 %	2	13 %	2	1 %	0	11	3	19 %
3201 Balsnes/Sandbakken	6	1	17 %	5	1	20 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	4	2	50 %
3202 Bentsjord	30	4	13 %	26	0	0 %	26	9	35 %	0	0 %	4	15 %	5	1 %	0	17	1	4 %
3301 Jøvik	4	0	0 %	4	0	0 %	4	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	4	0	0 %
3302 Olderbakken	4	0	0 %	4	1	25 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	1	1	1	33 %
3303 Lakselvbukt	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	2	1	33 %
3304 Lakselvdalen	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	3	0	0 %
3305 Sjøvassbotn	3	1	33 %	2	1	50 %	1	1	100 %	0	0 %	1	100 %	0	100 %	0	0	0	0 %
3306 Stordal	9	2	22 %	7	1	14 %	6	1	17 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	2	3	3	50 %
3307 Sjursnes	10	1	10 %	9	0	0 %	9	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	8	1	11 %
3308 Reiervik	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	3	0	0 %

1902 Tromsø	Under-søkt 1.omv.	Tapt 1. omv.		Under-søkt 2. omv.	Tapt 2. omv.		Gjen-stående 2.omv	Endret: A, B, C*		A: stor endring*		B: middels endring*		C: liten endring*		Står*	Uend-ret	Derav truet*	
		antall	%		antall	%		antall	%	antall	%	antall	%	antall	%			antall	%
4001 Bakkejord	42	2	5 %	40	0	0 %	40	5	13 %	1	3 %	3	8 %	1	0 %	1	34	5	13 %
4002 Mjelde-vest	14	1	7 %	13	2	15 %	11	5	45 %	0	0 %	3	27 %	2	2 %	0	6	0	0 %
4003 Mjelde-øst	4	1	25 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	1	2	0	0 %
4004 Straumbukta	25	3	12 %	22	0	0 %	22	7	32 %	0	0 %	0	0 %	7	0 %	0	15	0	0 %
4005 Slåttnes	18	2	11 %	16	0	0 %	16	1	6 %	0	0 %	1	6 %	0	0 %	2	13	2	13 %
4101 Greipstad	13	0	0 %	13	1	8 %	12	5	42 %	0	0 %	0	0 %	5	0 %	1	6	0	0 %
4102 Buvika	22	5	23 %	17	0	0 %	17	5	29 %	0	0 %	1	6 %	4	0 %	1	11	2	12 %
4103 Brensholmen	12	4	33 %	8	0	0 %	8	2	25 %	0	0 %	1	13 %	1	2 %	1	5	0	0 %
4104 Sommarøy	19	4	21 %	15	1	7 %	14	2	14 %	0	0 %	1	7 %	1	1 %	1	11	2	14 %
4201 Sjøtun	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	2	0	0 %
4202 Sandneshamn	9	0	0 %	9	0	0 %	9	2	22 %	0	0 %	0	0 %	2	0 %	3	4	1	11 %
4204 Vasstrand	11	3	27 %	8	1	13 %	7	1	14 %	0	0 %	1	14 %	0	2 %	1	5	0	0 %
4301 Ersfjordbotn	2	0	0 %	2	0	0 %	2	1	50 %	0	0 %	1	50 %	0	25 %	0	1	0	0 %
4304 Skamtind-/Kråskard	3	0	0 %	3	0	0 %	3	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	3	0	0	0 %
4305 Revik	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
4306 Sessøy/-Håja/Bjørnøy	6	1	17 %	5	0	0 %	5	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	3	2	1	20 %
4401 Henrikvika	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	1	50 %
4402 Susannajord	2	0	0 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	1	50 %
4403 Blåmannvik	3	0	0 %	3	0	0 %	3	1	33 %	0	0 %	1	33 %	0	11 %	1	1	0	0 %
4404 Grøt fjord	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0	0 %
4405 Tromvik	4	2	50 %	2	0	0 %	2	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	2	0	0 %
4406 Vengsøy	18	2	11 %	16	1	6 %	15	6	40 %	0	0 %	2	13 %	4	1 %	3	6	0	0 %
4407 Laukvika	1	1	100 %	0	0	0 %	0	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0	0	0 %
4408 Skulsfjord -s	2	0	0 %	2	1	50 %	1	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	0	0	0	0 %
4501 Kråknes	2	0	0 %	2	1	50 %	1	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	1	0	0 %
4503 Myra-Kifjord	10	2	20 %	8	0	0 %	8	1	13 %	0	0 %	1	13 %	0	2 %	0	7	1	13 %
4504 Måsvik -s	12	2	17 %	10	1	10 %	9	1	11 %	1	11 %	0	0 %	0	0 %	0	8	2	22 %
4505 Skarsfjord -s	9	2	22 %	7	0	0 %	7	1	14 %	0	0 %	0	0 %	1	0 %	2	4	1	14 %
4506 Kråkvik -s	8	1	13 %	7	0	0 %	7	2	29 %	0	0 %	1	14 %	1	2 %	1	4	1	14 %
4507 Skulgam -s	9	2	22 %	7	1	14 %	6	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %	0	6	2	33 %
4508 Finnkroken -s	22	3	14 %	19	0	0 %	19	5	26 %	0	0 %	0	0 %	5	0 %	0	14	1	5 %
1902 Samlet	1087	152	14 %	935	36	4 %	899	267	30 %	8	1 %	71	8 %	188	0 %	71	560	69	8 %

* gjenstående 100 %

Vedlegg 3. Kart over Tromsø

